Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0146

Stan praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2024 i 2025

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2026 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2024 i 2025 (2025/2135(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE),

– uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),

– uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE),

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej[1],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar i zmieniającą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW[2] (dyrektywa o prawach ofiar), wniosek Komisji z 12 lipca 2023 r. dotyczący dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie praw ofiar przestępstw (COM(2023)0424) oraz porozumienie w sprawie umowy tymczasowej osiągnięte w wyniku negocjacji międzyinstytucjonalnych,

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania korupcji, zastępującej decyzję ramową Rady 2003/568/WSiSW oraz Konwencję w sprawie zwalczania korupcji

---

1 Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

2 Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej oraz zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 z 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym i zmiany dyrektywy 2010/13/UE (europejski akt o wolności mediów)[3],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”)[4] (dyrektywę w sprawie przeciwdziałania powództwom typu SLAPP),

– uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”)[5],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii[6] (rozporządzenie w sprawie warunkowości w zakresie praworządności),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)[7],

– uwzględniając decyzję ramową Rady 2008/913/WSiSW z 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i

---

3 Dz.U. L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

4 Dz.U. L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj.

5 Dz.U. L 138 z 17.5.2022, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

6 Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

7 Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych[8],

– uwzględniając wniosek Komisji z 2 lipca 2008 r. dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (COM(2008)0426) (horyzontalna dyrektywa antydyskryminacyjna), potwierdzony przez Komisję w lipcu 2025 r. po wcześniejszym ogłoszeniu wycofania wniosku, oraz uwzględniając fakt, że wniosek ten oczekuje na rozpatrzenie przez Radę,

– uwzględniając dyrektywę Rady 2000/43/WE z 29 czerwca 2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne[9] (dyrektywa w sprawie równości rasowej),

– uwzględniając strategię UE na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 (COM(2020)0698), strategię na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025 (COM(2020)0152), strategię na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030 (COM(2021)0101), unijny plan działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025 (COM(2020)0565), unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów na lata 2020–2030 (COM(2020)0620) oraz zapowiedź Komisji dotyczącą ich aktualizacji i wzmocnienia,

– uwzględniając nową strategię na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2026–2030,

– uwzględniając strategię UE na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych (COM(2020)0711) oraz sprawozdania roczne Komisji, w szczególności sprawozdanie roczne ze stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej za 2024 r. – Finansowanie w celu propagowania, ochrony i egzekwowania praw podstawowych (COM(2024)0456),

– uwzględniając strategię UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego (2021–2030) (COM(2021)0615),

– uwzględniając nowa unijną strategię przeciwdziałania rasizmowi na lata 2026–2030,

– uwzględniając komunikaty Komisji z 24 lipca 2024 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2024 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2024)0800) i z 8 lipca 2025 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2025 r.

---

8 Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj.

9 Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2025)0900) oraz załączone do nich 27 rozdziałów dotyczących poszczególnych krajów,

– uwzględniając komunikat Komisji z 7 marca 2025 r. pt. „Plan działania na rzecz praw kobiet” (COM(2025)0097), w którym przedstawiono długofalową wizję osiągnięcia równości płci,

– uwzględniając traktaty ONZ dotyczące praw człowiek i instrumenty służące ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w szczególności Powszechną deklarację praw człowieka, Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, Międzynarodową konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej i Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, zalecenia i sprawozdania z powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka ONZ, orzecznictwo organów traktatowych ONZ i specjalne procedury Rady Praw Człowieka, w tym mandat specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. wolności religii lub przekonań (A/HRC/RES/49/5),

– uwzględniając zalecenie Komitetu Ministrów Rec(2006)2 dla państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych z 11 stycznia 2006 r.,

– uwzględniając 34. sprawozdanie ogólne Europejskiego Komitetu Rady Europy ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu z kwietnia 2025 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ratyfikowaną przez UE 23 grudnia 2010 r., której wszystkie państwa członkowskie są stronami, załączony do niej protokół fakultatywny, ratyfikowany przez 22 państwa członkowskie, a także uwagi ogólne dotyczące Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz uwagi Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami,

– uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz cele zrównoważonego rozwoju,

– uwzględniając zalecenia i sprawozdania Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, Wysokiego Komisarza ds. Mniejszości Narodowych, Przedstawicielki OBWE ds. Wolności Mediów oraz innych organów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE),

– uwzględniając europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC),

– uwzględniając wyroki i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC), w tym orzecznictwo dotyczące tymczasowego aresztowania, np. w sprawach *Letellier / Francja* (1991 r.), *Ilijkov / Bułgaria* (2001 r.) i *Buzadji / Mołdawia* (2016 r.),

– uwzględniając Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji (UNCAC),

– uwzględniając zalecenia, opinie, sprawozdania i rezolucje Rady Europy, w szczególności Komisji Weneckiej, Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI), Grupy Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemocy Domowej (GREVIO), Grupy Państw przeciwko Korupcji (GRECO), Komitetu Sterującego ds. Walki z Dyskryminacją, Różnorodności i Włączenia, Zgromadzenia Parlamentarnego, Europejskiego Komitetu Praw Społecznych i innych organów Rady Europy,

– uwzględniając oświadczenia, zalecenia, sprawozdania i wizyty krajowe komisarza Rady Europy ds. praw człowieka, w tym jego sprawozdanie z 4 września 2025 r. pt. „Externalised asylum and migration policies and human rights law” [Zewnętrzna polityka azylowa i migracyjna a prawo dotyczące praw człowieka],

– uwzględniając Platformę Rady Europy na rzecz Bezpieczeństwa Dziennikarzy,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska), którą to konwencję Unia Europejska ratyfikowała 28 czerwca 2023 r.,

– uwzględniając Europejską kartę społeczną Rady Europy,

– uwzględniając Europejski filar praw socjalnych i dotyczący go plan działania,

– uwzględniając swoją decyzję (UE) 2022/480 z 10 marca 2022 r. w sprawie powołania komisji śledczej w celu zbadania stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego służącego inwigilacji oraz określenia przedmiotu dochodzenia, a także zakresu odpowiedzialności, składu liczbowego i czasu trwania mandatu komisji[10], rezolucje i zalecenia przyjęte przez PE na podstawie prac komisji ds. stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego służącego inwigilacji (PEGA), a w szczególności zalecenie z 15 czerwca 2023 r. dla Rady i Komisji w następstwie dochodzenia w sprawie zarzutów naruszenia prawa Unii i niewłaściwego administrowania w jego stosowaniu w odniesieniu do oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego[11],

– uwzględniając sprawozdania, opinie i zalecenia Europejskiego

---

10 Dz.U. L 98 z 25.3.2022, s. 72, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/480/oj.

11 Dz.U. C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

Inspektora Ochrony Danych (EIOD),

– uwzględniając sprawozdania, badania i opinie Agencji Praw Podstawowych UE (FRA), w szczególności sprawozdanie na temat praw podstawowych z lat 2024 i 2025,

– uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie stanu praw podstawowych w UE,

– uwzględniając swoje rezolucje w sprawie sprawozdań Komisji na temat praworządności,

– uwzględniając swoje rezolucje w sprawie poszczególnych państw członkowskich,

– uwzględniając swoją rezolucję z 8 lutego 2024 r. w sprawie realizacji unijnej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025[12],

– uwzględniając swoją rezolucję z 13 grudnia 2022 r. w sprawie dążenia do równouprawnienia osób z niepełnosprawnościami[13],

– uwzględniając swoją rezolucję z 10 listopada 2022 r. w sprawie sprawiedliwości rasowej, niedyskryminacji i przeciwdziałania rasizmowi w UE[14],

– uwzględniając swoją rezolucję z 8 marca 2022 r. w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie[15],

– uwzględniając swoją rezolucję z 14 grudnia 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie zwalczania przemocy ze względu na płeć: cyberprzemoc[16],

– uwzględniając swoją rezolucję z 16 września 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wśród wymienionych w art. 83 ust. 1 TFUE[17], a także swoją rezolucję z 18 stycznia 2024 r. w sprawie rozszerzenia unijnego wykazu przestępstw o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści[18],

– uwzględniając swoją rezolucję z 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji,

---

12 Dz.U. C, C/2024/6340, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6340/oj.
13 Dz.U. C 177 z 17.5.2023, s. 13.
14 Dz.U. C 161 z 5.5.2023, s. 10.
15 Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 2.
16 Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 2.
17 Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 88.
18 Dz.U. C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.

praworządności i praw podstawowych[19],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A10-0042/2026),

A. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich obserwuje się regres demokracji, a inne państwa również mierzą się z wyzwaniami wpływającymi na standardy demokratyczne; mając na uwadze, że pogorszenie się sytuacji w zakresie praworządności, brak niezależności sądownictwa, brak działań antykorupcyjnych i ochrony praw podstawowych, osłabienie mechanizmów kontroli i równowagi demokratycznej oraz instrumentalizacja norm konstytucyjnych to niektóre niepokojące cechy tej tendencji;

B. mając na uwadze, że fundamentem Unii są wspólne wartości zapisane w art. 2 TUE – godność ludzka, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; mając na uwadze, że są to wartości ujęte w Karcie i w międzynarodowych traktatach dotyczących praw człowieka; mając na uwadze, że Karta stanowi część prawa pierwotnego UE; mając na uwadze, że poszanowanie tych wartości jest stałym obowiązkiem wszystkich państw członkowskich po przystąpieniu do UE i warunkiem wstępnym korzystania ze wszystkich praw traktatowych i korzyści wynikających z członkostwa w UE;

C. mając na uwadze, że demokracja, praworządność i prawa podstawowe to wartości, które się wzajemnie umacniają, a ich podważanie może stanowić systemowe zagrożenie dla praw i wolności osób mieszkających w UE; mając na uwadze, że istniejący unijny zestaw narzędzi na rzecz praworządności to ważny zbiór instrumentów służących podtrzymywaniu wartości unijnych określonych w art. 2 TUE; mając na uwadze, że ich pełne i spójne stosowanie, połączone z regularnym monitorowaniem i działaniami następczymi, pozostaje konieczne, aby skutecznie przeciwdziałać systemowym zagrożeniom dla praworządności w całej UE;

D. mając na uwadze, że skuteczne wykonywanie wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) stanowi element niezbędny do ochrony praw podstawowych i do utrzymania praworządności w Unii; mając na uwadze, że powtarzające się opóźnienia w wykonywaniu takich orzeczeń lub ich niewykonywanie mogą podważać zaufanie do europejskiego systemu praw człowieka; mając na uwadze, że w oczekiwanym wyroku w sprawie C-769/22, *Komisja /Węgry*, art. 2 TUE mógłby zostać uznany za autonomiczną podstawę prawną, co wzmocniłoby postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom

---

19 Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.

państwa członkowskiego w tym zakresie;

E. mając na uwadze, że ograniczone postępy w toczącym się postępowaniu na podstawie art. 7 ust. 1 TUE przeciwko Węgrom świadczą o tym, że należy przyspieszyć i wzmocnić istniejące procedury; mając na uwadze, że osiąganie konkretnych i terminowych rezultatów jest niezbędne, aby zapewnić ochronę praw podstawowych i wiarygodność zobowiązania Unii do przestrzegania wartości zapisanych w art. 2 TUE;

F. mając na uwadze, że korupcja pozostaje poważnym problemem, ponieważ osłabia rozliczalność demokratyczną, poważnie zagraża dobremu sprawowaniu rządów i sprawia, że obywatele przestają ufać instytucjom, gdyż podważa wartości UE zapisane w art. 2 TUE, co Komisja konsekwentnie podkreśla w sprawozdaniach rocznych na temat praworządności;

G. mając na uwadze, że korupcja jest często powiązana z osłabieniem instytucji demokratycznych i wykorzystywana przez zorganizowane grupy przestępcze do infiltracji polityki i gospodarki, do zakłócania procesów demokratycznych i do prania pieniędzy pochodzących z nielegalnych źródeł; mając na uwadze, że przywrócenie zaufania na wszystkich poziomach społeczeństwa, w tym w sądownictwie i organach ścigania, wymaga nieustannej walki z korupcją, etycznego przywództwa politycznego, skutecznego niezależnego nadzoru, a także zdecydowanego zaangażowania na rzecz przejrzystości, rozliczalności oraz ochrony podstawowych wartości demokratycznych;

H. mając na uwadze, że przestępczość zorganizowana stanowi poważne zagrożenie dla praw podstawowych i praworządności w różnych państwach członkowskich; mając na uwadze, że doświadczenia niektórych państw członkowskich wykazały skuteczność specjalnych mechanizmów zapobiegania infiltracji zamówień publicznych i zarządzania funduszami europejskimi przez przestępczość zorganizowaną, które to mechanizmy przewidują obowiązek uprzedniej kontroli antymafijnej jako warunek dostępu do dotacji i koncesji publicznych; mając na uwadze, że wprowadzenie takich mechanizmów zapobiegawczych na szczeblu europejskim pomogłoby dbać o integralność funduszy unijnych, chronić prawa podstawowe społeczności dotkniętych przestępczością zorganizowaną i zwiększyć zaufanie obywateli do instytucji publicznych;

I. mając na uwadze, że w sprawozdaniu rocznym GRECO podkreśliła problemy w niektórych państwach członkowskich, szczególnie w odniesieniu do braku przejrzystości procesu legislacyjnego, skutecznych ram zapobiegania konfliktom interesów, kodeksu postępowania dla członków rządu i urzędników publicznych, dostępu do informacji o reformach prawa oraz wzmocnienia ram antykorupcyjnych i etycznych w organach ścigania; mając na

uwadze, że w swoim badaniu dotyczącym kontroli osób pełniących najwyższe funkcje wykonawcze oraz organów ścigania GRECO zaznaczyła, że brak kontroli uczciwości najwyższych rangą urzędników państwowych oraz kwestie związane z rekrutacją i karierą funkcjonariuszy organów ścigania, szczególnie na najwyższych stanowiskach kierowniczych, pozostają problematyczne;

J. mając na uwadze, że w całej UE brakuje odpowiedniej ochrony sygnalistów; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie nie dokonały jeszcze pełnej lub prawidłowej transpozycji dyrektywy w sprawie sygnalistów[2021]; mając na uwadze, że w latach 2024 i 2025 TSUE nałożył sankcje na sześć państw członkowskich[22] za brak transpozycji dyrektywy w sprawie sygnalistów; mając na uwadze, że sygnaliści odgrywają istotną rolę w wykrywaniu i zgłaszaniu nieprawidłowości i we wzmacnianiu demokratycznej rozliczalności i przejrzystości oraz że należy zagwarantować i wspierać ich ochronę;

K. mając na uwadze, że ETPC w swoim orzecznictwie podkreśla, że tymczasowe aresztowanie musi pozostać środkiem wyjątkowym, stosowanym wyłącznie wtedy, gdy jest to absolutnie konieczne oraz uzasadnione odpowiednimi i wystarczającymi podstawami; mając na uwadze, że niewłaściwe stosowanie tymczasowego aresztowania podważa prawo do wolności, domniemanie niewinności oraz ogólną sprawiedliwość systemów wymiaru sprawiedliwości;

L. mając na uwadze, że wolność mediów w UE pozostaje zagrożona w niektórych państwach członkowskich, co potwierdza najnowsze sprawozdanie Komisji Europejskiej na temat praworządności, zawierające zalecenia dla niektórych państw członkowskich dotyczące rozwiązania problemów związanych z niezależnością mediów, presją polityczną i utrzymującymi się atakami na wolność prasy, w tym powództwami typu SLAPP;

M. mając na uwadze, że Monitor Pluralizmu Mediów wskazuje również na pogorszenie warunków pracy dziennikarzy, w tym przemoc, nękanie i zastraszanie, rosnącą koncentrację własności mediów oraz wpływ platform cyfrowych i ograniczeń budżetowych; mając na uwadze, że nadal potrzebne są dalsze zabezpieczenia, w tym

---

20 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj).

21 https://commission.europa.eu/document/download/7cc63350-88c9-4c0b-a46e-04fc11e673e7_en?filename=COM_2024_269_1_EN_ACT_part1_v6.pdf.

22 Czechy, Niemcy, Estonia, Luksemburg, Węgry i Polska; Wyroki TSUE w sprawach C-147/23, *Komisja / Polska*; C-149/23, *Komisja / Niemcy*; C-150/23, *Komisja / Luksemburg*; C-152/23, *Komisja / Republika Czeska*; C-154/23, *Komisja / Estonia*; C-155/23, *Komisja / Węgry*.

niezależne organy regulacyjne, przejrzystość struktury własnościowej mediów, ochrona przed ingerencją polityczną oraz lepszy dostęp do informacji i zapewnienie bezpieczeństwa dziennikarzom;

N. mając na uwadze, że z corocznej oceny wolności prasy w Europie przeprowadzonej przez Radę Europy w 2025 r. wynika, że zawłaszczanie mediów, brak niezależności mediów publicznych oraz kampanie dezinformacyjne generowane przez AI stanowią rosnące zagrożenie w całej UE i stwarzają bezpośrednie ryzyko dla demokracji[23]; mając na uwadze, że ochrona wolności prasy i zapewnienie społeczeństwu dostępu do niezależnego dziennikarstwa wysokiej jakości stanowi jeden z głównych filarów społeczeństwa demokratycznego; mając na uwadze, że powództwa typu SLAPP nadal zagrażają wolności mediów; mając na uwadze, że zabezpieczenia przewidziane w dyrektywie w sprawie przeciwdziałania powództwom typu SLAPP powinny zostać rozszerzone na sprawy wewnętrzne i karne; mając na uwadze, że europejski akt o wolności mediów wszedł w życie 8 sierpnia 2025 r.; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich dziennikarze i pracownicy mediów stali się celem politycznych kampanii oszczerstw, publicznego poniżania oraz zorganizowanych prób dyskredytowania ich pracy, często w połączeniu z nadużywaniem środków prawnych i groźbami, presją, nękaniem i przemocą, co tworzy atmosferę strachu i autocenzury, podważającą prawo społeczeństwa do informacji;

O. mając na uwadze, że część dziennikarzy i pracowników mediów w niektórych państwach mierzy się z niepewnymi warunkami, brakiem zasobów i niebezpiecznym środowiskiem, w tym nasilającym się nękaniem i problemami prawnymi, a ponadto muszą zmagać się z dodatkowymi wyzwaniami, takimi jak zastraszanie, groźby prawne, ingerencja polityczna, ograniczony dostęp do wiarygodnego finansowania i malejący pluralizm mediów; mając na uwadze, że wielu z nich doświadcza gróźb, ataków i zastraszania w trakcie prowadzonych śledztw, a niektórzy muszą żyć pod ochroną policji z powodu ciągłych gróźb śmierci; mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem Monitora Pluralizmu Mediów z 2024 r. niepewność pracy dziennikarskiej ma bezpośredni wpływ na niezależność i jakość reportaży w całej Europie; mając na uwadze, że dziennikarze i pracownicy mediów korzystają z praw i wykonują obowiązki wynikające z powierzonej im funkcji;

P. mając na uwadze, że dezinformacja często jest elementem szerszego zestawu zagrożeń hybrydowych osłabiających lub niszczących

---

23 https://edoc.coe.int/en/media/12123-europe-press-freedom-report-2024-confronting-political-pressure-disinformation-and-the-erosion-of-media-independence.html#.

demokratycznie ustanowione rządy, państwa lub sojusze; mając na uwadze, że rozpowszechnianie niezamierzenie mylnych informacji oraz celowej dezinformacji – w tym skoordynowane kampanie internetowe sponsorowane przez państwa – stanowi czynnik polaryzujący, podważa zaufanie do instytucji demokratycznych, zagraża integralności procesów wyborczych i debaty publicznej, stwarza zagrożenie dla kluczowych zasad wyborczych, takich jak swoboda wyrażania opinii przez wyborców, przejrzystość, równość szans i uczciwość, oraz jest potęgowane ekspansją mediów społecznościowych i platform cyfrowych, które przyspieszają szerzenie fałszywych i manipulacyjnych treści;

Q. mając na uwadze, że manipulacje algorytmiczne w coraz większym stopniu kształtują opinię publiczną przez wzmacnianie fałszywych lub ekstremistycznych narracji; mając na uwadze, że zmiany w polityce moderacji treści i praktykach egzekwowania przepisów na niektórych głównych platformach pogłębiły tę tendencję i budzą obawy o nasilenie rozpowszechniania szkodliwych treści i manipulacji w internecie; mając na uwadze, że Komisja wszczęła dochodzenia w sprawie niektórych platform na podstawie aktu o usługach cyfrowych[24] w związku z ich nieskutecznością, jeśli chodzi o ograniczenie dezinformacji i ochronę użytkowników;

R. mając na uwadze, że grupy wrażliwe są szczególnie narażone w środowisku internetowym, gdyż stają się celem ukierunkowanej manipulacji i szkodliwych narracji, zaś ich umiejętność korzystania z mediów jest ograniczona; mając na uwadze, że osoby młode pozostają szczególnie narażone na stronniczość algorytmiczną i propagandę i nie dysponują odpowiednimi narzędziami w zakresie umiejętności cyfrowych; mając na uwadze, że platformy cyfrowe mogą również odgrywać pozytywną rolę w dostępie do wiedzy, uczestnictwie obywatelskim, budowaniu społeczności, innowacjach i propagowaniu praw podstawowych; mając na uwadze, że stronniczość algorytmiczna i model biznesowy platform mediów społecznościowych oparty na mikrotargetowanych reklamach odgrywają rolę w rozpowszechnianiu i wzmacnianiu mowy nienawiści oraz podżeganiu do dyskryminacji, w tym rasizmu, mizoginii i przemocy;

S. mając na uwadze, że przyszłe inicjatywy UE służące zwalczaniu dezinformacji, w tym europejska tarcza demokracji, muszą być w pełni zgodne z międzynarodowymi normami w zakresie praw człowieka;

---

[24] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych), Dz.U. L 277 z 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

T. mając na uwadze, że nowe technologie, w tym systemy sztucznej inteligencji (AI), oferują znaczne możliwości w zakresie innowacji, wzrostu gospodarczego i poprawy jakości usług publicznych, lecz grożą też pogłębieniem dyskryminacji i istniejących nierówności oraz tworzeniem nowych form uprzedzeń; mając na uwadze, że mogą one budzić obawy dotyczące prywatności i praw podstawowych oraz powinny podlegać ścisłym zabezpieczeniom i jasnym ramom prawnym;

U. mając na uwadze, że dzieci w całej UE mierzą się z narastającym kryzysem zdrowia psychicznego, wywołanym niekontrolowanym wpływem technik algorytmicznych, takich jak uzależniające i manipulacyjne rozwiązania projektowe, zwodnicze interfejsy skłaniające dzieci do spędzania większej ilości czasu przed ekranem oraz promowanie szkodliwych treści; mając na uwadze, że negatywnie wpływa to na prawidłowy rozwój dzieci, ich dobrostan psychiczny i bezpieczeństwo; mając na uwadze, że obecne unijne ramy prawne regulujące środowisko internetowe nie zapewniają wystarczającej ochrony zdrowia psychicznego dzieci w internecie;

V. mając na uwadze, że stosowanie oprogramowania szpiegowskiego, technologii rozpoznawania twarzy i technologii inwigilacji wymaga ścisłych zabezpieczeń, przejrzystości i nadzoru demokratycznego, aby zapobiegać nadużyciom, chronić prawa podstawowe i zapewnić pełne poszanowania prywatności; mając na uwadze, że nowe technologie są wykorzystywane do tworzenia prognoz, profili oraz ocen ryzyka, które wpływają na życie ludzi i mogą odtwarzać istniejące uprzedzenia społeczne; mając na uwadze, że wykorzystywanie technologii rozpoznawania twarzy może wywoływać efekt mrożący w odniesieniu do prawa do pokojowych zgromadzeń i skutkować dyskryminacją; mając na uwadze, że praktyki masowej inwigilacji biometrycznej mogą stanowić zagrożenie dla praw podstawowych; mając na uwadze, że takie praktyki stanowią poważne naruszenie prawa do prywatności i wolności wypowiedzi; mając na uwadze, że nowe technologie powinny być lepiej uregulowane, aby chronić prawa podstawowe;

W. mając na uwadze, że w przypadku dziennikarzy inwigilacja nie tylko zagraża ich bezpieczeństwu, ale także narusza poufność ich źródeł, co skutecznie uniemożliwia im wykonywanie pracy; mając na uwadze, że zważywszy na rosnącą liczbę napływających od przedsiębiorstw dowodów i ostrzeżeń dotyczących operacji inwigilacyjnych, organy krajowe powinny przekazywać informacje o zakresie tych operacji, zezwoleniach na nie i odpowiedzialności za nie, nie pozostawiając ofiar bez wyjaśnień i skutecznych środków zaskarżenia;

X. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich odnotowano powszechne stosowanie technologii oprogramowania

szpiegowskiego, w tym przez rządy[25]; mając na uwadze, że stosowanie oprogramowania szpiegowskiego to niedemokratyczna praktyka będąca nadużyciem, która podważa praworządność i prawa podstawowe w naszym społeczeństwie i w odniesieniu do której nie ma skutecznych środków zaskarżenia; mając na uwadze, że postęp technologiczny sprawia, iż infekcje oprogramowaniem szpiegowskim są trudniejsze do wykrycia i znacznie bardziej rozpowszechnione;

Y. mając na uwadze, że komisja śledcza Parlamentu ds. zbadania stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego służącego inwigilacji (PEGA) ustaliła, że oprogramowanie szpiegowskie, takie jak Pegasus, Predator i Graphite, było wykorzystywane bezprawnie w niektórych państwach członkowskich przeciwko dziennikarzom, przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego, prawnikom, przedstawicielom opozycji oraz urzędnikom; mając na uwadze, że komisja stwierdziła poważne naruszenia prywatności, ochrony danych i wolności wypowiedzi oraz ostrzegła, że tego rodzaju praktyki stanowią systemowe zagrożenie dla demokracji, praworządności i praw podstawowych w Unii; mając na uwadze, że pełne wdrożenie zaleceń komisji PEGA jest niezbędne, aby zapobiec dalszym nadużyciom;

Z. mając na uwadze, że niedawne śledztwa dziennikarskie ujawniły, iż niektóre środki unijne mogły zostać przyznane przedsiębiorstwom opracowującym lub wprowadzającym do obrotu inwazyjnej technologii inwigilacji, w tym oprogramowanie szpiegowskie[26]; mając na uwadze, że należy koniecznie zadbać, aby środki finansowe UE nie były wykorzystywane bezpośrednio ani pośrednio do opracowywania, wywozu lub stosowania oprogramowania szpiegowskiego lub innych narzędzi inwigilacyjnych, które mogą być wykorzystywane do łamania praw podstawowych i praworządności;

AA. mając na uwadze, że zgodnie ze stanowiskiem Komisji Weneckiej technologie oprogramowania szpiegowskiego mogą zostać przekształcone w narzędzie inwigilacji, które może służyć ograniczaniu praw podstawowych, cenzurowaniu i kryminalizowaniu krytyki i sprzeciwu oraz nękaniu, a nawet uciszaniu dziennikarzy, obrońców praw człowieka, przeciwników politycznych i przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego, co potwierdzają liczne zarzuty i doniesienia;

AB. mając na uwadze, że w całej UE nadal zgłaszane są przypadki nieproporcjonalnego użycia siły przeciwko manifestantom, w tym przemoc i stosowanie broni o ograniczonej śmiercionośności w celu

---

25 Na przykład Grecja, Cypr, Włochy, Węgry, Polska i Hiszpania.

26 https://media.business-humanrights.org/media/documents/MEP_letter.pdf.

opanowywania lub rozpraszania tłumów[27];

AC. mając na uwadze, że istnieją dowody na to, że część unijnych środków finansowych, w tym część unijnych środków finansowych w obszarze spraw wewnętrznych, jest wykorzystywana w sposób prowadzący do naruszeń praw podstawowych, w tym do dyskryminacji; mając na uwadze, że unijne środki finansowe powinny być wykorzystywane w sposób sprzyjający propagowaniu i poszanowaniu praw podstawowych i niepowodujący żadnych takich naruszeń; mając na uwadze, że przestrzeganie wartości unijnych określonych w art. 2 TUE, w tym poszanowanie zasad praworządności, demokracji i praw podstawowych, jest podstawowym warunkiem dostępu do unijnych środków finansowych oraz ich wykorzystania, co znajduje odzwierciedlenie w rozporządzeniu dotyczącym warunkowości w zakresie praworządności; mając na uwadze, że państwa członkowskie i Komisja muszą zadbać, aby dostęp do unijnych środków finansowych i ich wdrażanie odbywały się z poszanowaniem praw podstawowych i zgodnie z Kartą; mając na uwadze, że zwiększona przejrzystość i rozliczalność oraz skuteczny nadzór nad przydziałem i wykorzystaniem funduszy UE, a także ocena odpowiednich programów są kluczowe dla zapewnienia zgodności z horyzontalnymi warunkami podstawowymi;

AD. mając na uwadze, że powszechne są doniesienia o naruszeniach praw podstawowych na granicach, co obejmuje brutalne traktowanie, siłowe zawracanie oraz przemoc słowną i fizyczną; mając na uwadze, że takie praktyki zaistniały w ostatnich latach w niektórych państwach członkowskich; mając na uwadze, że obejmują one przypadki złego traktowania migrantów przez straż graniczną lub innych funkcjonariuszy; mając na uwadze, że praktyki te naruszają prawa podstawowe, prawo UE oraz międzynarodowe prawo praw człowieka i prawo dotyczące uchodźców, w tym zasadę non-refoulement oraz zakaz zbiorowych wydaleń; mając na uwadze, że państwa członkowskie i UE odpowiadają za przeprowadzanie pełnych i skutecznych dochodzeń w sprawie naruszeń praw podstawowych i praw człowieka na granicach; mając na uwadze, że naruszenia praw podstawowych często nie są zgłaszane;

AE. mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem pt. „Externalised asylum and migration policies and human rights law” [Zewnętrzna polityka azylowa i migracyjna a prawo praw człowieka], sporządzonym przez komisarza Rady Europy ds. praw człowieka, polityka eksternalizacji może pociągać za sobą odpowiedzialność państw członkowskich, w szczególności w odniesieniu do zasady non-

---

27 https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/07/europe-sweeping-pattern-of-systematic-attacks-and-restrictions-undermine-peaceful-protest/?utm.

refoulement, prawa do życia, zakazu tortur oraz nieludzkiego lub poniżającego traktowania, zakazu zbiorowych wydaleń i arbitralnego zatrzymania oraz prawa dostępu do skutecznych środków odwoławczych, zagwarantowanych w traktatach UE i ONZ, Karcie oraz EKPC; mając na uwadze, że w sprawozdaniu wskazano, iż eksternalizacja rozpatrywania wniosków o azyl, eksternalizacja procedur powrotowych oraz outsourcing kontroli granicznych – częściowo z udokumentowaną historią poważnych naruszeń wobec ludzi w drodze – należą do głównych obszarów o szczególnie wysokim ryzyku;

AF. mając na uwadze, że komisarz Rady Europy ds. praw człowieka zaleca przeprowadzenie kompleksowych ocen ryzyka dla praw człowieka przed nawiązaniem współpracy zewnętrznej, dokonanie przeglądu wpływu bieżących działań na prawa człowieka, określenie jasnych i niepodlegających negocjacjom zasad, które wykluczają wszelką współpracę mogącą narazić ludzi na ryzyko naruszenia praw podstawowych, zapewnienie odpowiednich warunków wstępnych i gwarancji w zakresie praw człowieka oraz wzmocnienie przejrzystości, monitorowania i odpowiedzialności; mając na uwadze, że podział obowiązków między państwa członkowskie a organy lub agencje UE nie powinien nigdy powodować luk w odpowiedzialności[28];

AG. mając na uwadze, że według Komitetu Praw Dziecka ONZ zatrzymanie dziecka wyłącznie ze względu na status migracyjny jego samego lub jego rodziców stanowi naruszenie praw dziecka i jest sprzeczne z zasadą najlepszego interesu dziecka; mając na uwadze, że w rezolucji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy pt. „Artificial Intelligence and Migration” [Sztuczna inteligencja a migracja] zaznaczono, że osoby ubiegające się o azyl powinny mieć prawo do kwestionowania dowodów generowanych przez sztuczną inteligencję, takich jak błędne podsumowania rozmów lub stronnicze analizy, że należy rozszerzyć pomoc prawną, aby umożliwić wnoszenie takich odwołań, że w przypadku szkód wynikających z błędów algorytmicznych należy zapewnić odszkodowania oraz że innowacje technologiczne nie mogą być wdrażane kosztem praw podstawowych[29];

AH. mając na uwadze, że reakcje niektórych państw członkowskich na migrację nieuregulowaną grożą naruszeniem praw podstawowych i mogą utrwalać narracje oparte na uprzedzeniach rasowych; mając na uwadze, że UE i państwa członkowskie powinny zapewnić ochronę życia uchodźców i migrantów oraz poczynić wiarygodne kroki w celu

---

28 https://rm.coe.int/report-on-externalisation-of-migration-by-michael-o-flaherty-council-o/488028300a.

29 https://pace.coe.int/en/files/35698/html?utm.

rozliczenia naruszeń;

AI. mając na uwadze, że próby zawieszenia rejestracji wniosków o udzielenie azylu budzą poważne obawy; mając na uwadze, że należy respektować prawa człowieka przysługujące danym osobom oraz ocenić ich potrzeby w zakresie ochrony, a osobom kwalifikującym się do ochrony międzynarodowej zapewnić dostęp do realnych środków ochrony; mając na uwadze, że nowe ramy prawne wynikające z unijnego paktu o migracji i azylu ustanawiają zmienione zasady dotyczące procedur azylowych, zarządzania granicami i solidarności; mając na uwadze, że ich skuteczne stosowanie wymaga pełnego poszanowania praw podstawowych oraz zobowiązań unijnych i międzynarodowych; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie nadal borykają się z poważnymi wyzwaniami operacyjnymi na swoich granicach zewnętrznych; mając na uwadze, że wyzwania te wymagają skoordynowanej reakcji europejskiej, w tym usprawnionych i skutecznych procedur, w pełnej zgodności z obowiązującymi unijnymi i międzynarodowymi ramami prawnymi; mając na uwadze, że do skutecznego zarządzania migracją konieczne są przeciwdziałanie nadużywaniu europejskiego systemu azylowego przez przemytników oraz zwalczanie wszelkich form międzynarodowej przestępczości zorganizowanej;

AJ. mając na uwadze, że kobiety i dziewczęta są w coraz większym stopniu narażone na wszechobecną przemoc w internecie, mowę nienawiści i przestępstwa z nienawiści, co szczególnie i ekstremalnie wpływa na ich życie codzienne, ich udział w życiu publicznym, a w rezultacie na ich równą reprezentację; mając na uwadze, że unijny plan działania na rzecz praw kobiet oraz deklaracja zasad społeczeństwa równego pod względem płci są inicjatywami godnymi pochwały, choć nie mają charakteru prawnie wiążącego; mając na uwadze, że konieczne są pilne działania w celu obrony i promowania równości płci, dlatego też powstała Unia równości;

AK. mając na uwadze, że rosnący globalny wpływ doprowadził do powstawania społeczności internetowych oraz męskich influencerów promujących fałszywą narrację, jakoby feminizm i równość płci szkodziły mężczyznom, szerzących treści mizoginistyczne, normalizujących przemoc wobec kobiet i dziewcząt, a także coraz częściej powiązanych z ruchami ekstremistycznymi i radykalnymi;

AL. mając na uwadze, że sprzeciw wobec równości płci nasilił się w ostatnich latach; mając na uwadze, że poziom przemocy ze względu na płeć, szczególnie wobec kobiet i dziewcząt, a także osób LGBTIQ+, w tym przemocy seksualnej i gwałtów, pozostaje wysoki w całej Unii, szczególnie w przypadku osób doświadczających dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji intersekcjonalnej; mając na uwadze, że cyberprzemoc ze względu na płeć stanowi kontynuację przemocy ze względu na płeć występującej poza internetem w środowisku online; mając na uwadze, że

cyberprzemoc ze względu na płeć często prowadzi do autocenzury i może nieść poważne konsekwencje dla osobistego i zawodowego życia ofiar; mając na uwadze, że reakcje systemu wymiaru sprawiedliwości pozostają niewystarczające, aby poradzić sobie z tym zjawiskiem; mając na uwadze, że szkolenie funkcjonariuszy policji w zakresie umiejętności miękkich potrzebnych do wysłuchania, zrozumienia i poszanowania wszystkich ofiar przemocy ze względu na płeć jest niezbędne, aby przeciwdziałać zaniżonemu zgłaszaniu przypadków przemocy i ponownej wiktymizacji; mając na uwadze, że zapewnienie dostępnych mechanizmów zgłaszania oraz skutecznych środków ochrony ma zasadnicze znaczenie dla tworzenia bezpieczniejszego środowiska dla wszystkich ofiar przemocy ze względu na płeć;

AM. mając na uwadze, że odmowa dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji naraża kobiety na poważne ryzyko i w związku z tym stanowi formę przemocy ze względu na płeć, ponieważ pozbawia kobiety autonomii i swobody wyboru w zakresie reprodukcji; mając na uwadze, że usługi w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego są podstawowymi usługami opieki zdrowotnej; mając na uwadze, że ponad 20 milionów kobiet w UE nadal nie ma dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji oraz innych usług w zakresie zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych, co naraża je na szkody fizyczne oraz nadmierne obciążenie ekonomiczne i psychiczne; mając na uwadze, że odmowa świadczenia takich podstawowych usług opieki zdrowotnej jak usługi w zakresie zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych w niektórych państwach członkowskich dotyczy również kobiet i dziewcząt będących ofiarami przemocy seksualnej, co utrudnia im powrót do zdrowia po doznanej krzywdzie; mając na uwadze, że w ramach europejskiej inicjatywy obywatelskiej „My Voice, My Choice” [Mój głos, mój wybór] wezwano UE do zapewnienia powszechnego dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji przy jednoczesnym poszanowaniu podziału kompetencji wynikającego z Traktatów; mając na uwadze, że ETPC orzekł, iż restrykcyjne przepisy aborcyjne, a także brak spójności w praktycznym stosowaniu przepisów naruszają prawo kobiet do autonomii i integralności cielesnej;

AN. mając na uwadze, że dyskryminacja ze względu na płeć, tożsamość płciową i inne przesłanki jest zakazana na podstawie art. 21 Karty;

AO. mając na uwadze, że państwa członkowskie jako strony Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW) są związane jej postanowieniami, w tym postanowieniami art. 12 dotyczącego eliminacji dyskryminacji kobiet w dziedzinie opieki zdrowotnej, w celu zapewnienia równego dostępu mężczyzn i kobiet do usług zdrowotnych, w tym usług związanych z planowaniem rodziny;

AP. mając na uwadze, że odmowa dostępu do bezpiecznej i legalnej

aborcji w prawie i praktyce stanowi dyskryminację kobiet ze względu na płeć przez zakazanie rodzaju opieki zdrowotnej, z której korzystają wyłącznie kobiety; mając na uwadze, że nie istnieją podobne ograniczenia w odniesieniu do usług zdrowotnych, z których korzystają wyłącznie mężczyźni[30];

AQ. mając na uwadze, że całkowita roczna kwota finansowania ruchów sprzeciwiających się równości płci w Europie wzrosła z 220 mln USD w 2019 r. do 271 mln USD w 2023 r., co stanowi wzrost o 23 %; mając na uwadze, że znaczna część środków finansowych przeznaczanych na rozwój ruchów sprzeciwiających się równości płci w całej UE pochodzi od podmiotów zagranicznych; ;

AR. mając na uwadze, że z doniesień medialnych wynika, iż w przeszłości unijne środki finansowe były przyznawane organizacjom wprowadzającym kobiety w błąd w kwestiach ich zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego; mając na uwadze, że wszelkie finansowanie UE musi być zgodne ze wspólnymi wartościami Unii zapisanymi w art. 2 TUE i Karcie, tak aby wsparcie finansowe wzmacniało demokratyczne wartości UE;

AS. mając na uwadze, że obserwujemy bezprecedensowy i wzmożony atak na przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego w całej UE – w tym poprzez ograniczenia prawne i finansowe, zawieszanie finansowania, kampanie oszczerstw, zastraszanie i penalizację – oraz na prawo do pokojowych zgromadzeń; mając na uwadze, że prawo do pokojowych zgromadzeń jest kluczowe w społeczeństwie demokratycznym;

AT. mając na uwadze, że Rada Praw Człowieka ONZ podkreśliła, iż globalna tendencja odwrotu od demokracji i praworządności, a także sekurytyzacja programów politycznych, zaostrzyły i pogłębiły ograniczenia prawa do pokojowych zgromadzeń[31]; mając na uwadze, że ataki na organizacje społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka – np. w obszarze ochrony i propagowania praw człowieka i praw środowiskowych, w tym równości płci, migracji, demokracji i rzecznictwa – nasiliły się i nadal budzą poważne obawy; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego i obrońcy praw człowieka zaangażowani w ochronę i propagowanie praw podstawowych odgrywają istotną rolę w ochronie wartości Unii; mając na uwadze, że należy zapewnić i wspierać ich zdolność do swobodnego i niezależnego działania we wszystkich państwach członkowskich;

AU. mając na uwadze, że osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, takie jak dzieci, kobiety, społeczności postrzegane w kategoriach rasowych i etnicznych, osoby LGBTIQ+, migranci i osoby ubiegające się o azyl,

---

30 Komisja ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, *Dochodzenie dotyczące Polski przeprowadzone na podstawie art. 8 protokołu fakultatywnego do konwencji: sprawozdanie komisji*.

31 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze, są częstym celem mowy nienawiści i poniżających narracji; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich politycy i media rozpowszechniają narracje przeciwko osobom LGBTIQ+ oraz że przedłożono – a w niektórych przypadkach nawet przyjęto – akty prawne przeciwko osobom LGBTI; mając na uwadze, że takie sytuacje są sprzeczne z międzynarodowymi standardami praw człowieka i naruszają prawo tych grup do bycia traktowanymi jako równoprawni obywatele;

AV. mając na uwadze, że dostęp do finansowania ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i wykonywania przez nie roli strażniczej; mając na uwadze, że dynamiczne społeczeństwo obywatelskie i aktywna przestrzeń obywatelska są podstawowymi filarami demokracji; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego również odgrywają kluczową rolę, szczególnie dla społeczności zmarginalizowanych, w tym w świadczeniu usług społecznych; mając na uwadze, że w swoich wytycznych politycznych Komisja zobowiązała się do zacieśnienia współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które dysponują wiedzą fachową i odgrywają ważną rolę w obronie konkretnych kwestii społecznych i staniu na straży praw podstawowych;

AW. mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego są bliskimi partnerami państw członkowskich w ich działaniach na rzecz ochrony i propagowania praw podstawowych; mając na uwadze, że pomoc humanitarna nadal jest arbitralnie uznawana za przestępstwo; mając na uwadze, że ograniczenia i przeszkody utrudniające działania poszukiwawczo-ratownicze (prowadzone przez państwa członkowskie) prowadzą do kolejnych ofiar śmiertelnych; mając na uwadze, że komisarz Rady Europy ds. praw człowieka wezwał państwa członkowskie UE do zaprzestania represji wobec obrońców praw człowieka udzielających pomocy uchodźcom, osobom ubiegającym się o azyl i migrantom oraz do powstrzymania się od używania wobec nich i ich działalności retoryki uwłaczającej, podżegającej lub stygmatyzującej[32];

AX. mając na uwadze, że przyszła strategia UE na rzecz społeczeństwa obywatelskiego powinna zapewniać kształtowanie i wdrażanie polityki UE zgodnie z wartościami zapisanymi w art. 2 TUE i Karcie; mając na uwadze, że strategia powinna obejmować ambitne inicjatywy i wskaźniki służące pomiarowi postępów; mając na uwadze, że Komisja ogłosiła zamiar utworzenia platformy społeczeństwa obywatelskiego, która będzie mogła scentralizować i zharmonizować obecne zaangażowanie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w proces kształtowania polityki UE; mając na

---

32 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

uwadze, że platforma ta powinna być współtworzona i wdrażana we współpracy z zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim;

AY. mając na uwadze, że w kolejnych wieloletnich ramach finansowych (WRF) należy nadal zapewnić odpowiednie, przewidywalne i stabilne długoterminowe unijne finansowanie na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, z należytym uwzględnieniem przejrzystości finansowej, należytego zarządzania i jasnych zobowiązań umownych, jak powinno dziać się w przypadku wszystkich funduszy i programów; mając na uwadze, że finansowanie organizacji działających na rzecz praw człowieka pozostaje ograniczone, rozproszone i niespójne; mając na uwadze, że cięcia tego finansowania, w tym zamrożenie środków Agencji Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID), znacząco odbijają się na społeczeństwie obywatelskim w całej UE, gdyż poważnie obniżają zdolność społeczeństwa obywatelskiego do obrony ofiar dyskryminacji, do wspierania równości, do zapewniania rozliczalności oraz do zagwarantowania praworządności i praw podstawowych;

AZ. mając na uwadze, że w niektórych przypadkach środki unijne przeznaczano na wsparcie inicjatyw przyczyniających się do segregacji lub praktyk dyskryminacyjnych, co podważało cele związane z równouprawnieniem; mając na uwadze, że Rada Praw Człowieka ONZ zaapelowała, aby finansowanie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego było zgodne z międzynarodowymi powinnościami i zobowiązaniami państw członkowskich w zakresie praw człowieka i nie było sprzeniewierzane w celu utrudniania działalności podmiotów społeczeństwa obywatelskiego lub zagrażania ich bezpieczeństwu[33];

BA. mając na uwadze, że nasilające się w UE próby ograniczenia lub cofnięcia praw podstawowych kobiet i osób LGBTIQ+ budzą poważne obawy; mając na uwadze, że próby te dotyczą głównie obszaru opieki zdrowotnej i praw reprodukcyjnych, tożsamości płciowej i prawnego uzgodnienia płci lub dostępu do kompleksowej edukacji seksualnej; mając na uwadze, że ataki na te obszary są nie tylko szkodliwe dla najbardziej podatnych na zagrożenia członków społeczeństwa, lecz także niezgodne z wartościami UE i międzynarodowymi standardami praw człowieka, a zatem stanowią naruszenie prawa UE;

BB. mając na uwadze, że obecnie istnieją luki w unijnym prawodawstwie antydyskryminacyjnym, przy czym niektóre przesłanki dyskryminacji są objęte ochroną wyłącznie w obszarze zatrudnienia i pracy; mając na uwadze, że doprowadziło to do powstania niejednolitego systemu ochrony i do stworzenia sztucznej hierarchii przesłanek; mając na uwadze, że Traktaty i Karta przyznają UE uprawniają i zobowiązują UE do walki z dyskryminacją ze względu na wszystkie cechy

---

33 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

chronione;

BC. mając na uwadze, że wszystkie państwa członkowskie są zobowiązane do działania w najlepszym interesie dziecka, w tym poprzez ochronę podstawowego prawa każdego dziecka do życia rodzinnego oraz zakaz dyskryminacji dzieci ze względu na stan cywilny lub orientację seksualną rodziców lub sposób, w jaki dziecko zostało poczęte; mając na uwadze, że około 2 miliony dzieci nadal może znajdować się w sytuacji, w której ich rodzice nie są uznawani za rodziców w innym państwie członkowskim; mając na uwadze, że w 2022 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania orzeczeń i przyjmowania dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka (COM(2022)0695) (rozporządzenie w sprawie pochodzenia dziecka), który nadal oczekuje na ostateczną decyzję Rady;

BD. mając na uwadze, że sygnalizowany jest problem dyskryminacji i rasizmu, które są nadal powszechne w całej UE, w tym w przepisach i polityce, a także w instytucjach publicznych takich jak organy ścigania i wymiar sprawiedliwości; mając na uwadze, że dyskryminujące praktyki w zakresie egzekwowania prawa nadal budzą poważny niepokój; mając na uwadze, że osoby należące do grup postrzeganych w kategoriach rasowych są nieproporcjonalnie często poddawane procedurom zatrzymywania i przeszukiwania, nadmiernemu użyciu siły oraz nękaniu; mając na uwadze, że mechanizmy nadzoru i rozliczalności pozostają słabe, a ich skuteczność jest ograniczona z powodu braku niezależnych dochodzeń; mając na uwadze, że jednocześnie należy skutecznie zaradzić przemocy wobec funkcjonariuszy publicznych;

BE. mając na uwadze, że pomimo formalnego uznania strukturalnego rasizmu na szczeblu UE nadal przejawia się on w kluczowych obszarach życia w państwach członkowskich; mając na uwadze, że segregacja, w tym w edukacji, oraz powtarzające się przypadki mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści nieproporcjonalnie dotykają społeczności padające ofiarą uprzedzeń rasowych oraz inne grupy marginalizowane, takie jak osoby LGBTIQ+; mając na uwadze, że są to strukturalne bariery oraz naruszenia praw człowieka utrudniające równy dostęp do praw, możliwości i wymiaru sprawiedliwości w całej Unii; mając na uwadze, że negatywnie wpływa to na zaufanie publiczne pokładane w instytucjach i na spójność społeczną;

BF. mając na uwadze, że Holokaust oraz historyczne przypadki niesprawiedliwości, w tym kolonializm i niewolnictwo, nadal kształtują strukturalny rasizm we współczesnej Europie; mając na uwadze, że uznanie, upamiętnienie i edukacja dotyczące tych niesprawiedliwości mają zasadnicze znaczenie dla zwalczania rasizmu oraz propagowania równości i praw podstawowych;

BG. mając na uwadze, że dyskryminacja intersekcjonalna w dużej mierze pozostaje nierozwiązana w polityce i w praktyce; mając na uwadze, że skumulowany wpływ rasizmu oraz płci, niepełnosprawności, orientacji seksualnej, tożsamości płciowej, ekspresji płciowej i cech płciowych, statusu społeczno-ekonomicznego, pochodzenia migracyjnego i innych czynników jest nadal pomijany, przez co wiele ofiar jest pozbawionych odpowiedniej ochrony, wsparcia lub dostępu do skutecznych środków prawnych;

BH. mając na uwadze, że niedawne badania przeprowadzone przez FRA wśród osób czarnoskórych, Żydów, muzułmanów i osób LGBTIQ+ w UE pokazują, że grupy te nadal spotykają się w UE z powszechnymi przypadkami nienawiści i dyskryminacji, co odzwierciedla systemową dyskryminację rasową; mając na uwadze, że obawy, błędne przekonania i „inność” podsycają dyskryminację i nietolerancję[34]; mając na uwadze, że ECRI wyraziła zaniepokojenie wypowiedziami o charakterze ksenofobicznym, homofobicznym i transfobicznym, w tym wypowiedziami polityków i urzędników państwowych; mając na uwadze, że każda osoba w UE ma równe prawo do bycia pełnoprawnym i aktywnym członkiem społeczeństwa oraz do równego traktowania;

BI. mając na uwadze, że niedawne reformy legislacyjne i instytucjonalne w niektórych państwach członkowskich rodzą poważne pytania dotyczące zgodności z podstawowym prawem do rzetelnego procesu sądowego oraz prawem do rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, zagwarantowanym w art. 47 Karty; mając na uwadze, że niezależność sądownictwa stanowi niezbędny element praworządności oraz warunek skutecznej ochrony wszystkich pozostałych praw podstawowych; mając na uwadze, że Międzynarodowa Komisja Prawników podkreśliła, że rady sądownictwa muszą pozostać niezależne od wpływów parlamentarnych i wykonawczych;

BJ. mając na uwadze, że węgierska ustawa o ochronie tożsamości lokalnej, która weszła w życie 1 lipca 2025 r., przyznaje władzom gminnym uprawnienia do ograniczania prawa pobytu na podstawie arbitralnych kryteriów, takich jak poziom wykształcenia, znajomość języka i potwierdzenie zatrudnienia; mając na uwadze, że środki te mogą prowadzić do instytucjonalizacji segregacji rasowej w mieszkalnictwie i nieproporcjonalnie dotykać społeczność romską, co budzi poważne obawy dotyczące zgodności z prawem UE oraz prawami podstawowymi;

BK. mając na uwadze, że społeczność romska nadal doświadcza systemowej dyskryminacji, segregacji, wykluczenia społecznego oraz

---

34 Agencja Praw Podstawowych UE, Sprawozdanie na temat praw podstawowych z 2025 r..

przemocy ze strony policji[35]; mając na uwadze, że w sprawozdaniu FRA ujawniono istotne uchybienia w realizacji unijnych ram strategicznych na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów oraz podkreślono, że osiągnięcie celów wyznaczonych na 2030 r. jest mało prawdopodobne[36]; mając na uwadze, że w wyniku przymusowych eksmisji Romów niedawno wysiedlono setki osób, w tym dzieci, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami; mając na uwadze, że komisarz Rady Europy ds. praw człowieka zaapelował o wykonanie wyroków ETPC dotyczących praw Romów[37];

BL. mając na uwadze, że osoby z niepełnosprawnościami mieszkające w UE nadal doświadczają nękania oraz wielorakich i intersekcjonalnych form dyskryminacji we wszystkich obszarach życia, co obejmuje odmowę racjonalnych usprawnień, niekorzystną sytuację społeczno-ekonomiczną, izolację społeczną, przemoc uwarunkowana płcią, np. przymusową sterylizację, brak dostępu do usług komunalnych, złe warunki mieszkaniowe, instytucjonalizację opieki, niewystarczającą opiekę zdrowotną oraz pozbawienie możliwości wnoszenia wkładu i aktywnego angażowania się w życie społeczne;

BM. mając na uwadze, że UE i państwa członkowskie, które nie ratyfikowały jeszcze protokołu fakultatywnego, do Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, powinny niezwłocznie to uczynić;

BN. mając na uwadze, że ECRI wezwała rządy do aktywnego wspierania włączenia migrantów i do zwalczania wszelkich form dyskryminacji wobec nich[38]; mając na uwadze, że rasizm i dyskryminacja rasowa utrzymują się, w tym w obszarze migracji i azylu; mając na uwadze, że migranci postrzegani w kategoriach rasowych są w sposób nieproporcjonalny narażeni na naruszenia praw zarówno na granicach Unii, jak i w ramach systemów azylowych i systemów przyjmowania; mając na uwadze, że brakuje wyraźnych zabezpieczeń przed rasizmem;

BO. mając na uwadze, że sytuacja osób interseksualnych w UE pozostaje w dużej mierze nieznana unijnej opinii publicznej; mając na uwadze, że w kwietniu 2024 r. niektóre państwa członkowskie Rady Europy poparły pierwszą rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ w sprawie

---

35 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/the-unheard-12-million.

36 Agencja Praw Podstawowych UE, „Rights of Roma and Travellers in 13 European countries – Perspectives from the Roma Survey 2024” [Prawa Romów i Trawelerów w 13 krajach europejskich – Obserwacje z badania dotyczącego Romów z 2024 r.].

37 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/greece-should-ensure-that-roma-have-access-to-adequate-housing-and-are-not-subject-to-discriminatory-treatment-or-violence-by-law-enforcement-authorities.

38 https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-s-recommendations-on-integration-and-inclusion-of-migrants-new-factsheet.

zwalczania dyskryminacji, przemocy i szkodliwych praktyk wobec osób interseksualnych;

BP. mając na uwadze, że dyrektywa w sprawie równości rasowej nie jest w wystarczającym stopniu stosowana przez większość państw członkowskich; mając na uwadze, że decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW w sprawie rasizmu i ksenofobii nie została w pełni lub prawidłowo transponowana przez niektóre państwa członkowskie; mając na uwadze, że konieczne są większe wysiłki w celu zwalczania rasizmu strukturalnego, w tym wpływu agresywnych narracji skrajnej prawicy w debacie społecznej[39], oraz zapewnienia przestrzegania przez państwa członkowskie unijnych przepisów dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji;

BQ. mając na uwadze, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla ofiar przestępstw z nienawiści na tle rasowym i innych form przestępstw z nienawiści oraz dyskryminacji pozostaje poważnie ograniczony w niektórych państwach członkowskich ze względu na nieodpowiednie usługi wsparcia, przeszkody w uznawaniu pobudek rasistowskich i związanych z nienawiścią oraz słabe egzekwowanie przepisów antydyskryminacyjnych; mając na uwadze, że w konsekwencji społeczności padające ofiarą uprzedzeń rasowych oraz inne grupy marginalizowane nadal doświadczają naruszeń praw bez dostępu do skutecznych środków ochrony;

BR. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie konsekwentnie ignorują wyroki ETPC;

BS. mając na uwadze, że art. 151 TFUE odnosi się do podstawowych praw socjalnych, w tym praw określonych w Europejskiej karcie społecznej; mając na uwadze, że nierówności społeczno-ekonomiczne, w tym ubóstwo i wykluczenie społeczne, nasilają się w całej UE, co stanowi powód do poważnego niepokoju; mając na uwadze, że pozostają one głęboko uwarunkowane przynależnością rasową, a utrzymujące się i strukturalne dysproporcje w dostępie do edukacji, opieki zdrowotnej, mieszkań, zatrudnienia i gromadzenia majątku nadal wykluczają grupy rasowe z równego uczestnictwa w życiu społecznym i utrwalają międzypokoleniowe cykle ubóstwa i marginalizacji; mając na uwadze, że zarówno nierówności mieszkaniowe, jak i liczba osób doświadczających bezdomności wzrosły w niektórych państwach członkowskich w alarmującym tempie[40];

BT. mając na uwadze, że Komisja powinna zbadać, jakie kroki są niezbędne, by UE przystąpiła do Europejskiej karty społecznej;

BU. mając na uwadze, że zaproponowano, aby Rada Europy i jej państwo

---

39 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0419.

40 https://pace.coe.int/en/files/3%204542/html.

członkowskie przyjęły protokół do EKPC obejmujący prawo do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska;

BV. mając na uwadze, że ETPC w wyroku w sprawie *KlimaSeniorinnen / Szwajcaria* uznał, iż niepodjęcie przez państwa odpowiednich działań przeciwko zmianie klimatu może stanowić naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego na podstawie art. 8 EKPC; mając na uwadze, że w orzeczeniu podkreślono, że należy pilnie wprowadzić egzekwowalne praw do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska w ramach EKPC, zapewniając społeczeństwu spójność, przewidywalność oraz ochronę dla społeczeństwa;

BW. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie opublikowały pismo dotyczące wykładni praw podstawowych w ramach EKPC;

BX. mając na uwadze, że europejskie standardy praw człowieka to prawa, zasady i obowiązki ustanowione w Traktatach UE, konwencjach i innych aktach prawa UE, odzwierciedlające wspólne rozumienie minimalnych poziomów ochrony; mając na uwadze, że międzynarodowe standardy praw człowieka to minimalne normy ochrony praw człowieka formalnie zatwierdzone przez społeczność międzynarodową w drodze traktatów powszechnych, międzynarodowego prawa zwyczajowego i powszechnie akceptowanych zasad; mając na uwadze, że te standardy to wiążące reguły lub też wytyczne, którymi państwa kierują się w traktowaniu osób;

Prawa podstawowe w niebezpieczeństwie

1. apeluje do Komisji i państw członkowskich o respektowanie i promowanie wartości unijnych zapisanych w art. 2 TUE; ponadto apeluje do Komisji, aby wywiązywała się ze swoich zobowiązań, np. do systematycznego prowadzenia dogłębnych ocen wpływu na prawa podstawowe podczas przygotowywania i przedstawiania wniosków ustawodawczych, do wszczynania w razie potrzeby postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, a także do stosowania procedur przyspieszonych tylko wtedy, gdy jest to ściśle niezbędne;

2. apeluje do Komisji, aby udoskonaliła sprawozdania roczne ze stosowania Karty, przedstawiając przegląd jej stosowania w całej UE, obejmujący ocenę zgodności z postanowieniami Karty i zaleceniami dla państw członkowskich oraz jaśniejsze działania następcze w związku z zidentyfikowanymi problemami w zakresie praw człowieka;

3. z zaniepokojeniem zauważa, że rozbieżne interpretacje krajowe prowadzą do niewłaściwego stosowania niektórych postanowień Karty, co podkreślono w sprawozdaniu FRA na temat praw podstawowych z 2025 r.; wzywa Komisję, aby zastosowała skuteczne środki w celu zapewnienia pełnego i jednolitego stosowania Karty w

całej UE, a także wzywa państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, aby wyznaczyły krajowe punkty kontaktowe w celu zapewnienia pełnej zgodności krajowego ustawodawstwa, krajowych polityk i projektów finansowanych przez UE z Kartą; uważa, że instytucje UE powinny głośniej potępiać łamanie praw podstawowych i apelować do państw członkowskich o zastosowanie niezbędnych środków w celu położenia mu kresu; apeluje o ulepszenie kampanii uświadamiających na szczeblu unijnym i krajowym, w tym we współpracy z FRA, mających na celu umożliwienie obywatelom pełnego rozumienia i realizowania ich praw;

4. wyraża uznanie dla roli FRA, która monitoruje sytuację w zakresie praw podstawowych w UE, wspiera decydentów politycznych przez udostępnianie danych i analiz oraz świadczenie doradztwa, a także gwarantuje respektowanie i propagowanie praw podstawowych w obecnych i przyszłych przepisach i polityce UE; zaznacza, że FRA potrzebuje zwiększonych zasobów kadrowych i finansowych, aby mogła w pełni i skutecznie wykonywać powierzone jej zadania;

5. zwraca się do Komisji o dalsze zwiększanie skuteczności i spójności istniejących instrumentów, w tym mechanizmów monitorowania i oceny; uznaje kluczową rolę horyzontalnych warunków podstawowych określonych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów[41], jeśli chodzi o zapewnianie systematycznego stosowania Karty oraz zgodności programów unijnych zarówno z Kartą, jak i z wartościami UE zapisanymi w art. 2 TUE; podkreśla, że należy zwiększyć przejrzystość i udział zainteresowanych stron;

Demokracja pod presją

6. przypomina, że regres demokracji, ataki na niezależność sądów i zagrożenia dla przestrzeni obywatelskiej nie są odosobnionymi przypadkami, ale częścią systemowego osłabiania praworządności w niektórych państwach członkowskich, co potwierdza sprawozdanie FRA na temat praw podstawowych z 2025 r. oraz sprawozdanie Komisji na temat praworządności z 2025 r.; podkreśla, że tendencje te podważają wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi i prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego;

---

41 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

7. z niepokojem odnotowuje nasilające się ingerencje polityczne w sądownictwo, nękanie sędziów i prokuratorów oraz wykorzystywanie postępowań dyscyplinarnych do uciszania niezależnych głosów w sądownictwie, co udokumentowały FRA i Rada Europy; przypomina, że częściowe lub symboliczne reformy w niektórych państwach członkowskich, takich jak Węgry, nie mogą zastąpić rzeczywistego przestrzegania niezależności sądów, skutecznych zabezpieczeń przeciwko korupcji i poszanowania społeczeństwa obywatelskiego; podkreśla, że elementy te są nierozerwalnie związane z ochroną praw podstawowych, w tym prawa do skutecznego środka odwoławczego, równości wobec prawa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zapisanych w art. 20 i 47 Karty;

8. ponownie apeluje do Komisji i Rady, aby natychmiast rozpoczęły negocjacje z Parlamentem w sprawie unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych w formie porozumienia międzyinstytucjonalnego obejmującego wszystkie wartości Unii zapisane w art. 2 TUE, przewidującego stały cykl polityki instytucji unijnych łączący wszystkie istniejące narzędzia – w tym procedurę przewidzianą w art. 7 TUE, ramy i sprawozdanie dotyczące praworządności, rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności, rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów oraz postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego – w jednolite, egzekwowalne ramy;

9. wzywa Komisję, aby systematycznie wykorzystywała i rygorystycznie egzekwowała rozporządzenie dotyczącego warunkowości w zakresie praworządności oraz zadbała aby unijne środki finansowe nie wspomagały naruszeń wartości zapisanych w art. 2 TUE;

10. wzywa instytucje UE do podjęcia dialogu z Radą Europy i rządami krajowymi, aby zapewnić dalszą skuteczną ochronę podstawowych praw człowieka; przypomina, że wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności;

11. wzywa państwa członkowskie, w szczególności te, które nie wykonały znacznej liczby wyroków ETPC, do przyspieszenia ich wykonania oraz do ustanowienia przejrzystych krajowych mechanizmów monitorowania w celu zapewnienia zgodności z prawem; wzywa Komisję i Radę do zacieśnienia współpracy z Radą Europy w zakresie promowania skutecznego wykonywania tych wyroków;

12. wyraża głębokie zaniepokojenie ciągłym systemowym naruszaniem przez Węgry wartości zapisanych w art. 2 TUE, w związku z czym od 2018 r. trwa postępowanie na podstawie art. 7 ust. 1 TUE, bez wymiernych postępów; zaznacza, że dalsze osłabianie standardów demokratycznych i praw podstawowych zagraża wiarygodności Unii jako wspólnoty wartości; ubolewa nad celowym osłabianiem

niezależności sądów, pluralizmu mediów i wolności akademickiej, nadużywaniem uprawnień nadzwyczajnych oraz atakowaniem społeczeństwa obywatelskiego i osób LGBTIQ+; zauważa, że w sprawozdaniu Komisji na temat praworządności z 2025 r. oraz w sprawozdaniu FRA na temat praw podstawowych z 2025 r. potwierdzono dalsze pogorszenie się sytuacji w zakresie kontroli i równowagi oraz powszechną korupcję i niewykonywanie wyroków TSUE i ETPC; apeluje do Komisji i państw członkowskich o wszczęcie postępowania na podstawie art. 7 ust. 2 TUE; wzywa Radę, aby przyjęła zalecenia dla poszczególnych krajów, zawierające jasne terminy i mierzalne wskaźniki;

13. przypomina, że korzystanie z uprawnień dyskrecjonalnych powinno podlegać kontroli sądowej lub innym niezależnym przeglądom; wzywa państwa członkowskie do ustanowienia mechanizmów zapobiegania nadużywaniu uprawnień dyskrecjonalnych, jego korygowania i karania oraz do rzeczowego uzasadniania swoich decyzji, zwłaszcza gdy mają one wpływ na prawa jednostek;

14. przypomina, że zgodnie ze standardami ONZ w zakresie egzekwowania prawa organy ścigania mają w pierwszej kolejności podejmować próby zastosowania środków bez użycia przemocy[42]; w związku z tym wzywa państwa członkowskie do przestrzegania standardów ONZ w zakresie egzekwowania prawa; przypomina, że organy ścigania ponoszą pełną odpowiedzialność za wypełnianie swoich obowiązków; podkreśla znaczenie zapewnienia przejrzystości, niezależności i skuteczności dochodzeń w sprawie domniemanych przypadków nadmiernego użycia siły i dyskryminującego traktowania przez organy ścigania; wzywa Komisję, aby w oparciu o normy, zalecenia i wytyczne ONZ opracowała ogólnounijne wytyczne dotyczące selekcji, testowania i wypróbowywania broni używanej przez organy ścigania; wzywa państwa członkowskie do gromadzenia danych na temat wszystkich przypadków użycia siły oraz ich przyczyn i skutków;

15. jest głęboko zaniepokojony rosnącym poziomem korupcji, jaki obserwuje się w niektórych państwach członkowskich, oraz pojawieniem się przypadków korupcji z udziałem urzędników wysokiego szczebla i polityków; wzywa państwa członkowskie do zwalczania korupcji i pełnego przestrzegania zaleceń GRECO, w tym zaleceń z piątej rundy oceny dotyczącej osób pełniących najwyższe funkcje wykonawcze i organów ścigania, a także zaleceń wydanych przez inne właściwe organy międzynarodowe i europejskie, w tym Prokuraturę Europejską (EPPO), a także zaleceń wynikających z konwencji antykorupcyjnych ONZ i Rady Europy;

---

42 https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/training5Add1en.pdf.

16. z zadowoleniem przyjmuje dyrektywę w sprawie zwalczania korupcji oraz apeluje o zapewnienie jej skutecznego, terminowego i ambitnego wdrożenia w celu bardziej zdecydowanej walki z korupcją;

17. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia przejrzystości wydatków publicznych i finansowania politycznego oraz do ochrony sygnalistów, którzy ujawniają korupcję w instytucjach publicznych i w sektorze prywatnym;

18. wzywa Komisję do przeprowadzenia kompleksowej oceny wdrożenia dyrektywy o ochronie sygnalistów oraz do podjęcia niezbędnych kroków w celu zapewnienia jej pełnej i prawidłowej transpozycji;

19. wyraża poważne zaniepokojenie pogorszeniem się sytuacji w zakresie wolności mediów oraz bezpieczeństwa dziennikarzy i podmiotów medialnych w szeregu państwach członkowskich, w szczególności tych, które uplasowały się najniżej w światowym rankingu wolności prasy w 2025 r., oraz rosnącą presją na niezależność redakcyjną i uczciwość dziennikarską, atakami na nie oraz ingerencją polityczną w ich zakresie;

20. przypomina, że wolność i pluralizm mediów, w tym wysokiej jakości, trwale i przejrzyście finansowane i niezależne media informacyjne, zarówno tradycyjne, jak i cyfrowe, niezależni dziennikarze i dziennikarze śledczy, weryfikatorzy faktów i badacze oraz silne niezależne media publiczne są fundamentem społeczeństwa demokratycznego, zabezpieczeniem przed nadużywaniem władzy i antidotum na dezinformację;

21. potępia represyjne strategie stosowane przez rządy niektórych państw członkowskich, takie jak SLAPP i kampanie oszczerstw, rosnące wpływy oligarchów prorządowych, rosnącą koncentrację własności mediów, która może mieć znaczący wpływ na pluralizm mediów i niezależność redakcyjną w całej UE, oraz kontrolę państwa nad mediami publicznymi, społeczeństwem obywatelskim i instytucjami akademickimi, co przyczynia się do postępującego się pogorszenia sytuacji w zakresie mediów i wolności akademickiej;

22. ubolewa nad coraz powszechniejszą praktyką urzędników wysokiego szczebla w niektórych państwach członkowskich polegającą na ograniczaniu komunikacji z kluczowymi mediami; podkreśla, że takie działania ograniczają wolność i przejrzystość mediów oraz przyczyniają się do rozpowszechniania dezinformacji w przestrzeni publicznej; podkreśla, że funkcjonariusze publiczni ponoszą szczególną odpowiedzialność za komunikację ze społeczeństwem; podkreśla, że rozpowszechnianie dezinformacji lub publiczne ataki na dziennikarzy ze strony funkcjonariuszy publicznych stanowią coraz większy problem, który sprzyja tworzeniu środowiska pozwalającego na propagandę, polaryzację, mowę nienawiści, a nawet przestępstwa z nienawiści; wzywa wszystkie osoby publiczne

do uznania i wypełniania swojej odpowiedzialności w zakresie komunikacji publicznej oraz do zadbania o to, by ich wypowiedzi były pełne szacunku, oparte na faktach i profesjonalne;

23. ubolewa nad systemowymi niepowodzeniami w badaniu i ściganiu przestępstw przeciwko dziennikarzom w niektórych państwach członkowskich; podkreśla pilną potrzebę wprowadzenia silniejszych zabezpieczeń i solidnych ram prawnych w celu ochrony dziennikarzy; podkreśla, że brak badania i ścigania przestępstw ujawnionych przez dziennikarzy naraża ich na zwiększone ryzyko gróźb i przemocy; wzywa organy krajowe do położenia kresu bezkarności poprzez przeprowadzanie dokładnych i przejrzystych dochodzeń oraz ściganie sprawców; składa hołd Jánowi Kuciakowi, Daphne Caruanie Galizii i Giorgosowi Karaivazowi oraz wyraża uznanie dla ich niezwykle ważnej pracy jako dziennikarzy śledczych; wzywa właściwe organy, aby dopilnowały, by sprawiedliwości stało się w końcu zadość;

24. zdecydowanie potępia wszelkie formy przemocy, groźby, zastraszanie i inwigilację wobec dziennikarzy, a także ich nękanie i karanie za wykonywaną pracę; wzywa do depenalizacji zniesławienia; podkreśla, że szczególnie narażone na te zagrożenia są dziennikarki, co budzi niepokój; podkreśla, że takie wrogie środowisko pracy dziennikarskiej może prowadzić do autocenzury lub zniechęcać do wyboru kariery dziennikarskiej;

25. wzywa Komisję, państwa członkowskie oraz kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące do niezwłocznego i skutecznego zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony dziennikarzom i pracownikom mediów, w tym dziennikarzom walczącym z korupcją na najwyższych szczeblach rządu;

26. wzywa Komisję i państwa członkowskie do promowania wolnych, niezależnych i pluralistycznych mediów; podkreśla potrzebę zapewnienia solidnej ochrony prawnej mediów publicznych, gwarantującej ich niezależność redakcyjną i stabilne finansowanie, a także chroniącej je przed wpływami i ingerencjami politycznymi, tak aby mogły one skutecznie i bezstronnie służyć interesowi publicznemu; wzywa Komisję do ścisłego monitorowania takich zmian w całej UE oraz do podjęcia działań w związku z bieżącymi wyzwaniami;

27. przypomina o kilku przypadkach, w których dziennikarze posiadający obywatelstwo UE zostali zatrzymani pod fałszywymi zarzutami podczas wykonywania obowiązków zawodowych w państwach trzecich, w tym w krajach kandydujących; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zgodnie z zaleceniem Komisji (UE) 2022/758 zwiększyły wysiłki na rzecz pomocy w uwolnieniu i bezpiecznym powrocie tych arbitralnie zatrzymanych dziennikarzy; wzywa Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na przypadki nieuzasadnionego przetrzymywania dziennikarzy w krajach kandydujących, w tym w

Turcji, oraz na postępowania sądowe przeciwko szwedzkiemu dziennikarzowi Joakimowi Medinowi;

28. wzywa Komisję do zapewnienia pełnego i prawidłowego egzekwowania europejskiego aktu o wolności mediów; ponadto wzywa Komisję i państwa członkowskie do zagwarantowania szybkiego i właściwego wdrożenia dyrektywy w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed strategicznymi powództwami zmierzającymi do stłumienia debaty publicznej (tzw. SLAPP), oraz do przyjęcia skutecznych środków, aby położyć kres wszystkim sprawom SLAPP w całej UE;

29. wzywa państwa członkowskie do stosowania się do zaleceń Platformy Rady Europy na rzecz Bezpieczeństwa Dziennikarzy, aby zwiększyć ochronę dziennikarzy na emigracji, między innymi dzięki umocnieniu zabezpieczeń przed nadużywaniem czerwonych not Interpolu;

30. przypomina, że 16 państw członkowskich UE zobowiązało się niedawno do większego wsparcia nienaruszalności informacji i niezależnych mediów; przyznaje, że kilka państw członkowskich przyjęło specjalne plany działania i podjęło kroki w celu utworzenia specjalnych struktur wsparcia, które służą promowaniu bezpieczeństwa dziennikarzy;

Powiązania między prawami podstawowymi, demokracją i technologią

31. podkreśla rosnącą tendencję do manipulowania wyborami w UE zarówno przez podmioty krajowe, jak i zagraniczne; wzywa Komisję do regularnego przeprowadzenia szczegółowych analiz narzędzi, które są dostępne państwom członkowskim i z których korzystają one w celu zwalczania dezinformacji i zagranicznej ingerencji związanej z procesami wyborczymi, poprzez uznanie, że takie zagrożenia podważają prawa podstawowe, w tym prawo do otrzymywania i przekazywania bezstronnych informacji, demokratycznego uczestnictwa oraz wolnych i uczciwych wyborów;

32. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by dopilnowały, aby wszystkie środki wprowadzane w celu ochrony UE przed obcymi ingerencjami i manipulacją informacjami obejmowały solidne i skuteczne zabezpieczenia praw podstawowych, w tym wolności słowa; przyjmuje do wiadomości nowo zaproponowany przez Komisję mechanizm „tarczy demokracji” i wyraża zamiar konstruktywnego zaangażowania się w jego dalszy rozwój;

33. wzywa Komisję do oceny, czy unijne środki ograniczające nałożone na szereg pracowników naukowych, naukowców i analityków są zgodne z wymogami proporcjonalności i konieczności określonymi w prawie UE oraz z art. 11 Karty, a także do zbadania, czy środki te mają na celu zminimalizowanie ich wpływu na prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne; przypomina, że należy zagwarantować prawo

do bycia wysłuchanym[43];

34. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zagwarantowały skuteczne wdrażanie i egzekwowanie aktu o usługach cyfrowych (DSA), aktu w sprawie sztucznej inteligencji[44] oraz rozporządzenia w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej[45], w tym poprzez zapewnienie odpowiednich zasobów ludzkich i technicznych na ochronę integralności przyszłych wyborów w UE;

35. uznaje ważną rolę technologii cyfrowych we wspieraniu dostępu do informacji i uczestnictwa demokratycznego; podkreśla, że model biznesowy platform mediów społecznościowych oparty na mikrotargetowaniu może pobudzać zachowania nałogowe i prowadzić do wzmacniania treści powodujących podziały, co ma poważne konsekwencje dla praw podstawowych, takich jak prawa dziecka, prawo do ochrony danych osobowych, równość i niedyskryminacja; podkreśla, że platformy mediów społecznościowych są często wykorzystywane jako narzędzie ingerencji zagranicznej i ataków hybrydowych ze względu na ich kaskadowy wpływ na spójność społeczną i procesy demokratyczne; podkreśla potrzebę sprostania tym wyzwaniom w ramach szerszego ekosystemu odporności UE;

36. wzywa Komisję do zwiększenia obowiązków bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych w zakresie oceny i ograniczania ryzyka oraz do zapewnienia skutecznych działań następczych; apeluje do Komisji, aby stanowczo reagowała na próby naruszenia aktu o usługach cyfrowych oraz aby kontynuowała toczące się dochodzenia w sprawie dużych platform internetowych;

37. podkreśla wyzwania związane z generatywnymi chatbotami AI, w tym potencjalne szkody emocjonalne lub poznawcze, które mogą wynikać z interakcji tych systemów; uważa, że nowe technologie, w tym systemy AI, powinny być oparte na zasadach przejrzystości, wyjaśnialności, sprawiedliwości i odpowiedzialności, a także opierać

---

43 https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/01/european-union-restrictive-measures-against-academics-negatively-impact.

44 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) (Dz.U. L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

45 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/900 z dnia 13 marca 2024 r. w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej, Dz.U. L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

się na odpowiednich zabezpieczeniach w systemach algorytmicznych, takich jak niezależne oceny skutków, aby zapobiec pogłębianiu przez nie rasizmu i istniejących nierówności; podziela opinię sekretarza generalnego ONZ, że algorytmy nie powinny określać wyłącznie informacji, do których ludzie mają dostęp, oraz że przedsiębiorstwa technologiczne powinny zapewnić, aby ich algorytmy i systemy rekomendacji treści były projektowane i wykorzystywane w sposób nienaruszający praw podstawowych i wartości demokratycznych;

38. przypomina, że zgodnie z art. 27 aktu o usługach cyfrowych dostawcy platform internetowych muszą określić w swoich warunkach korzystania z usług główne parametry stosowane w ich systemach rekomendacji, wszelkie dostępne użytkownikom możliwości zmiany tych parametrów lub wpływania na nie oraz wyjaśnienie, dlaczego niektóre treści są sugerowane użytkownikowi; wzywa pośredników internetowych do położenia kresu praktykom celowego wykorzystywania polaryzacji w celu osiągnięcia zysku;

39. podkreśla negatywny wpływ, jaki platformy internetowe mogą wywierać na prawa podstawowe i zdrowie psychiczne dzieci; podkreśla potrzebę chronienia dzieci w internecie, a także wzywa Komisję do ścisłego monitorowania, czy istniejące ramy prawne mogą skutecznie rozwiązać te problemy, ze szczególnym uwzględnieniem w takich ocenach silnej perspektywy praw dziecka i praw podstawowych; podkreśla, że przyszły Akt w sprawie sprawiedliwości cyfrowej musi skutecznie chronić dzieci w internecie i stać na straży ich praw; ponadto wzywa Komisję do zapewnienia wysokiego poziomu prywatności, bezpieczeństwa i ochrony dzieci oraz do lepszego chronienia dzieci przed szkodliwymi i nielegalnymi treściami oraz przed reklamami opartymi na profilowaniu;

40. z zadowoleniem przyjmuje ogłoszenie pierwszego ogólnounijnego badania dotyczącego wpływu mediów społecznościowych na dobrostan, a także wzywa Komisję do przyspieszenia tego procesu;

41. apeluje o zwiększenie inwestycji w umiejętności korzystania z mediów i umiejętności cyfrowych, ponieważ są one najskuteczniejszym zabezpieczeniem przed manipulacją; wzywa państwa członkowskie, aby włączyły do programów nauczania w szkołach i na uniwersytetach umiejętności korzystania z mediów i umiejętności cyfrowe, edukację obywatelską, historię Europy, poszanowanie praw podstawowych, krytyczne myślenie i promowanie udziału społeczeństwa poprzez uznanie ich za kluczowe elementy znaczącego udziału w życiu demokratycznym i skutecznego wykonywania praw podstawowych, w tym wolności wypowiedzi i prawa do otrzymywania informacji; podkreśla potrzebę równoległego działania na rzecz podnoszenia świadomości w zakresie przeciwdziałania dezinformacji oraz promowania umiejętności cyfrowych; wzywa do opracowania skoordynowanej strategii UE na rzecz umiejętności korzystania z mediów i umiejętności cyfrowych

wraz z projektami, które przynoszą wymierne rezultaty na dużą skalę w całej Unii;

42. ubolewa nad szerzącą się praktyką rządowej inwigilacji niezależnych mediów i dziennikarzy przez służby wywiadowcze; zdecydowanie potępia próby niektórych rządów przedstawiania niezależnych mediów i dziennikarzy jako czynników napędzających radykalizację lub ograniczania ich działalności poprzez określanie ich mianem zagrożenia dla społeczeństwa lub bezpieczeństwa narodowego;

43. przypomina, że inwigilacja musi być prowadzona zgodnie z prawem, służyć uzasadnionemu celowi oraz być konieczna i proporcjonalna ze względu na zagrożenie, jakie stanowi dla praw podstawowych i demokracji; ubolewa, że ramy prawne niektórych państw członkowskich nie zapewniają precyzyjnych, skutecznych i kompleksowych zabezpieczeń przy zezwalaniu na środki nadzoru i ich wykonywanie, ani oraz potencjalnych mechanizmów dochodzenia roszczeń w odniesieniu do tych środków; podkreśla, że wszystkie środki nadzoru muszą podlegać odpowiedniej kontroli sądowej i skutecznemu nadzorowi; jest zaniepokojony nowymi przypadkami nieuzasadnionego powoływania się na „bezpieczeństwo narodowe”, aby uzasadnić rozmieszczanie i stosowanie oprogramowania szpiegowskiego oraz zapewnić bezwzględną poufność i brak rozliczalności; z zadowoleniem przyjmuje oświadczenie Komisji – zgodne z orzecznictwem TSUE – w którym stwierdziła ona, że samo odniesienie do bezpieczeństwa narodowego nie może być rozumiane jako nieograniczone odstępstwo od stosowania prawa UE i powinno wymagać jasnego uzasadnienia; wzywa Komisję do podjęcia działań następczych w związku z tym oświadczeniem w przypadkach, w których istnieją przesłanki wskazujące na nadużycia; przypomina, że w demokratycznym i przejrzystym społeczeństwie, które przestrzega zasad praworządności, nadzór w imię bezpieczeństwa narodowego powinien być raczej wyjątkiem niż regułą;

44. ponownie wzywa państwa członkowskie[46], aby stosowały się do zaleceń PEGA i Komisji Weneckiej, które zawierają ważne wytyczne na temat zapewniania zgodności z prawami podstawowymi, praworządnością i nadzorem demokratycznym; podkreśla potrzebę pełnej rozliczalności i przejrzystości we wszystkich przypadkach inwazyjnego nadzoru; wzywa Komisję do reagowania na rosnące zagrożenia związane z technologiami szpiegowskimi; wzywa do skutecznej kontroli sądowej, tak aby nadzór nie był nigdy wykorzystywany przeciwko dziennikarzom, aktywistom lub przeciwnikom politycznym;

45. wzywa UE do sfinalizowania przystąpienia do EKPC; przypomina, że TSUE wskazał w swojej opinii 2/13 na szereg przeszkód prawnych utrudniających przystąpienie, i podkreśla, jak ważne jest usunięcie

---

46 W szczególności Grecję, Cypr, Włochy, Węgry, Polskę i Hiszpanię.

tych przeszkód, aby umożliwić terminowe i pomyślne przystąpienie UE; zaznacza, że krok ten ma zasadnicze znaczenie dla dostosowania ram prawnych UE do najwyższych standardów ochrony praw człowieka;

Prawa podstawowe na granicach i polityka migracyjna

46. przypomina, że w nowych ramach prawnych określonych w unijnym pakcie o migracji i azylu ustanowiono zmienione zasady dotyczące procedur azylowych, zarządzania granicami i solidarności; podkreśla, że jego skuteczne wdrażanie wymaga pełnego poszanowania praw podstawowych; podkreśla, że nadal należy ściśle monitorować poszanowanie praw podstawowych;

47. wzywa UE i państwa członkowskie, w szczególności ich właściwe organy, do przestrzegania międzynarodowych zobowiązań i obowiązków w zakresie praw człowieka w ich polityce migracyjnej, promowania szybkich dochodzeń, ścisłego monitorowania wpływu tej polityki na prawa podstawowe, zarówno w istniejących ramach prawnych, jak i przy opracowywaniu przyszłego prawodawstwa, oraz do powstrzymania się od przyjmowania polityki migracyjnej, która pogłębi nierówności i wykluczenie; zachęca UE i państwa członkowskie do uwzględnienia sytuacji i szczególnych potrzeb słabszych grup społecznych; wzywa do ustanowienia mechanizmu monitorowania przestrzegania tych zobowiązań;

48. wzywa państwa członkowskie do pełnego i terminowego wdrożenia paktu o migracji i azylu; podkreśla, że należy dotrzymać terminu wdrożenia; zauważa z niepokojem, że niektóre państwa członkowskie nie są przygotowane, aby dotrzymać terminu wdrożenia, w tym w odniesieniu do przepisów dotyczących praw podstawowych, i zachęca do dalszego wsparcia i współpracy w celu zapewnienia pełnego wdrożenia; podkreśla, że prawo międzynarodowe uznaje, iż ubieganie się o azyl jest działaniem zgodnym z prawem, a zatem nie można zatrzymać osoby ubiegającej się o azyl tylko z tego powodu; przypomina, że zatrzymanie osoby ubiegającej się o azyl musi być środkiem ostatecznym, stosowanym wyłącznie wtedy, kiedy nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków przymusu; podkreśla, że każde zatrzymanie osoby ubiegającej się o azyl musi być środkiem stosowanym w drodze wyjątku, w razie konieczności i proporcjonalnie, oraz że można je nakazać wyłącznie na podstawie indywidualnej oceny z konkretnych powodów przewidzianych w prawie UE;

49. zdecydowanie potępia naruszenia praw podstawowych na granicach, a także złe traktowanie i stosowanie przemocy przez organy krajowe, takie jak organy ścigania i straż graniczna; zauważa, że często takie praktyki nie są zgłaszane ani badane; zauważa ponadto, że niektóre państwa członkowskie nadal borykają się z poważnymi trudnościami operacyjnymi na swoich granicach zewnętrznych; podkreśla, że

wyzwania te wymagają skoordynowanej reakcji europejskiej, w tym usprawnionych i skutecznych procedur, w pełnej zgodności z obowiązującym prawem unijnym i międzynarodowym;

50. przypomina o wynikającym z międzynarodowego prawa morza obowiązku udzielania pomocy osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie oraz pilnie wzywa Komisję i państwa członkowskie do ustanowienia stałych i skoordynowanych operacji poszukiwawczo-ratowniczych, które umożliwiają szybkie sprowadzenie takich osób na ląd; ponadto wzywa państwa członkowskie do podjęcia wszelkich możliwych działań w celu ratowania życia osób znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu; wzywa ponadto do zapewnienia, aby operacje poszukiwawczo-ratownicze mogły być prowadzone zgodnie z prawem unijnym i międzynarodowym oraz aby operacje te były w miarę możliwości koordynowane przez odpowiednie podmioty, w tym organy państw członkowskich, właściwe agencje UE i odpowiednie podmioty pozarządowe;

51. przypomina, że w przypadkach ewentualnych naruszeń praw podstawowych można zastosować art. 46 rozporządzenia w sprawie Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej[47]; wzywa tę agencję do aktywnego wykorzystywania wszystkich dostępnych jej narzędzi, w szczególności możliwości zastosowania art. 46 w przypadkach potencjalnego naruszenia praw podstawowych;

52. wzywa państwa członkowskie, aby należycie uwzględniały zalecenia komisarza Rady Europy ds. praw człowieka, które zawarł on w sprawozdaniu pt. „Protecting the Defenders: Ending repression of human rights defenders assisting refugees, asylum seekers and migrants in Europe” [Ochrona obrońców praw człowieka – położenie kresu represjom wobec obrońców praw człowieka pomagających uchodźcom, osobom ubiegającym się o azyl i migrantom w Europie][48]; podkreśla, jak ważne jest utrzymanie dyskursu publicznego opartego na poszanowaniu godności ludzkiej, jednocześnie podkreślając znaczenie opartej na faktach i odpowiedzialnej debaty publicznej na temat migracji i azylu; stanowczo potępia powtarzającą się retorykę antyuchodźczą i antymigracyjną;

---

47 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

48 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

Przemoc ze względu na płeć, prawa kobiet i prawa osób LGBTIQ+

53. zdecydowanie potępia regres w zakresie praw kobiet i osób LGBTIQ+ w kilku państwach członkowskich; wzywa Komisję i państwa członkowskie do ochrony i propagowania równości płci i praw podstawowych, w tym poprzez zwalczanie dezinformacji i zorganizowanych kampanii służących ograniczeniu tych praw, a także do przyjęcia środków niezbędnych dla wspierania reprezentacji płci;

54. wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych działań na rzecz zwalczania ruchów antygenderowych i ruchów sprzeciwiających się prawom niektórych osób, w tym ruchów anty-LGBTIQ+, oraz do przeprowadzenia dogłębnych badań, monitorowania i analizy skutków tych ruchów, aby lepiej zrozumieć ich działania, koordynację i strategie finansowania; podkreśla, że takie zrozumienie ma kluczowe znaczenie dla ochrony inkluzywnej i tolerancyjnej Europy opartej na wartościach zapisanych w art. 2 TUE;

55. wzywa Komisję do zapewnienia, aby w nowych WRF nie udostępniać żadnych funduszy UE grupom antygenderowym ani grupom sprzeciwiającym się równym prawom, które dążą do regresu praw kobiet i praw osób LGBTIQ+, ani żadnej grupie czy projektowi, które nie przestrzegają wartości UE i praw podstawowych określonych w Karcie; apeluje ponadto do Komisji o uważne śledzenie, w jaki sposób państwa członkowskie wykorzystują fundusze objęte wspólnym zarządzaniem, które mają na celu wspieranie równości płci oraz społeczeństwa obywatelskiego, w tym kobiecych organizacji pozarządowych, aby mieć pewność, że zaproszenia do składania wniosków o takie finansowanie nie są celowo zawieszane ani wstrzymywane;

56. wyraża poważne zaniepokojenie nasilającymi się atakami na społeczność LGBTIQ i jej prawa podstawowe w niektórych państwach członkowskich; podkreśla, że ataki te naruszają prawo do niedyskryminacji, prawo do równości wobec prawa oraz prawo do równej ochrony prawnej bez dyskryminacji; wzywa UE i państwa członkowskie do zwalczania wszelkich form przemocy i dyskryminacji wobec osób LGBTIQ+ oraz do zajęcia się dysproporcjami w ochronie wynikającymi z niespójnego wdrażania środków ochrony w państwach członkowskich; z zadowoleniem przyjmuje nową strategię na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030 oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia jej szybkiego wdrożenia; wzywa państwa członkowskie do odnowienia lub przyjęcia nowych krajowych planów działania lub strategii na rzecz osób LGBTIQ+ w celu uzupełnienia inicjatyw UE skutecznymi środkami krajowymi;

57. podkreśla, że brak procedur prawnego uzgodnienia płci stanowi

naruszenie praw podstawowych; potępia praktyki konwersji, takie jak praktyki mające na celu zmianę, tłumienie lub wyparcie orientacji seksualnej, tożsamości płciowej lub ekspresji płciowej danej osoby, jako naruszające prawa podstawowe, a także apeluje do Komisji o pilne zajęcie się tymi kwestiami w drodze konkretnych działań; wzywa ponadto Komisję w tym zakresie, aby przedstawiła wniosek dotyczący aktu prawnego ustanawiającego unijnego zakazu praktyk konwersyjnych we wszystkich państwach członkowskich, jako działania następczego w związku z europejską inicjatywą obywatelską „Zakaz praktyk konwersyjnych w Unii Europejskiej”;

58. jest głęboko zaniepokojony środkami dyskryminacyjnymi wprowadzonymi w niektórych państwach członkowskich pod pretekstem zwalczania propagandy osób LGBTIQ+, które to środki przyczyniają się do alarmującego wzrostu liczby przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści wymierzonych w te osoby; podkreśla negatywny wpływ takich środków na wolność wypowiedzi i zgromadzeń; podkreśla, że działania te zachęcają do dyskryminacji i naruszają prawo UE; podkreśla znaczenie prawa osób LGBTIQ+ do samostanowienia oraz ważną rolę odpowiedniego orzecznictwa w tym zakresie;

59. wzywa wszystkie państwa członkowskie do ochrony praw osób LGBTIQ+ zgodnie z prawem UE, Kartą oraz orzecznictwem TSUE i ETPC; wzywa Komisję, aby zajęła się kwestią uporczywego niewykonywania wyroków TSUE dotyczących praw podstawowych osób LGBTIQ+ za pomocą wszystkich dostępnych jej mechanizmów;

60. przypomina, że w kilku państwach członkowskich nadal utrzymują się bariery prawne w kwestii transgranicznego uznawania związków partnerskich, rodzicielstwa lub małżeństw osób tej samej płci; ostrzega, że takie praktyki utrudniają swobodny przepływ rodzin LGBTIQ w UE, naruszają zasadę niedyskryminacji wobec prawa oraz wyraźnie wskazują na brak jednolitej ochrony osób LGBTIQ+ we wszystkich państwach członkowskich; wzywa wszystkie państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, do prawnego uznawania związków partnerskich osób tej samej płci; apeluje do Komisji, aby przekształciła dyrektywę 2004/38/WE[49] w celu uwzględnienia wyraźnego transgranicznego uznawania praw do życia prywatnego i rodzinnego; podkreśla, że wszystkie dzieci są równe wobec prawa i że państwa członkowskie muszą działać w najlepszym

---

49 Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj).

interesie dziecka;

61. przypomina o uprawnieniach Parlamentu dotyczących rozporządzenia w sprawie pochodzenia dziecka, które wspiera uznawanie pochodzenia dziecka w całej UE niezależnie od modelu rodziny; wzywa państwa członkowskie do szybkiego przyjęcia rozporządzenia w sprawie pochodzenia dziecka, aby zapewnić pewność prawa rodzicom i dzieciom w całej UE, a także do dopilnowania, by filiacja ustanowiona w jednym państwie członkowskim UE była automatycznie uznawana w pozostałych państwach członkowskich; wzywa Komisję do zapewnienia pełnego poszanowania swobodnego przepływu osób, praw dziecka, prawa pobytu i łączenia rodzin w UE, umożliwiając wszystkim obywatelom korzystanie z równych praw i ich pełne wykonywanie;

62. z zadowoleniem odnotowuje unijny plan działania na rzecz praw kobiet oraz załączoną do niego deklarację zasad społeczeństwa równego pod względem płci; ubolewa jednak nad brakiem znaczących zobowiązań finansowych; jest zaniepokojony niewystarczającym poziomem ambicji w zakresie ochrony i promowania Unii równości;

63. podkreśla, że przemoc ze względu na płeć – zarówno w internecie, jak i poza nim – jest poważnym i powszechnym przestępstwem, a także naruszeniem praw podstawowych i zasady równości wobec prawa; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby podjęły skuteczne działania przeciwko wszystkim formom przemocy ze względu na płeć, zarówno w internecie, jak i poza nim;

64. wyraża zaniepokojenie faktem, że formy i wzorce cyberprzemocy uwarunkowanej płcią nadal się zmieniają; podkreśla, że udostępnianie bez zgody treści intymnych i mowa nienawiści są jednymi z jej najbardziej rozpowszechnionych form cyberprzemocy; podkreśla potrzebę opracowania środków służących przeciwdziałaniu wzrostowi popularności mizoginistycznych wartości w odniesieniu do równości płci i praw kobiet; podkreśla potrzebę głębszego zrozumienia zjawiska i ideologii incel oraz znaczenie zapobiegania poprzez bardziej aktywne polityki mające na celu przeciwdziałanie takim zjawiskom i towarzyszącym im narracjom;

65. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zajęcia się kwestią coraz większych potencjalnych szkód i efektu mrożącego, jakie nowe technologie, w tym sztuczna inteligencja, mogą wywierać na ofiary, oraz do wprowadzenia środków zapobiegawczych i wspierających; wzywa ponadto Komisję do podjęcia działań przeciwko wszechobecnej przemocy w internecie wymierzonej w kobiety, która stanowi coraz poważniejszą barierę dla udziału kobiet w życiu publicznym i dla równej reprezentacji; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie do pełnego i właściwego wdrożenia odpowiednich przepisów, w szczególności dyrektywy w sprawie

zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej[50] oraz DSA;

66. głęboko ubolewa z powodu nasilenia przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści, w tym w mediach społecznościowych, a także zdecydowanie potępia te zjawiska; podkreśla, że stanowią one poważnie zagrożenie dla demokracji, praworządności i praw podstawowych; podkreśla i zdecydowanie potępia zagrożenia dla debaty demokratycznej i praw podstawowych, które wynikają z nadużywania wolności wypowiedzi i informacji przez antydemokratyczne ruchy i polityków w celu legitymizacji mowy nienawiści, dezinformacji i zastraszania dziennikarzy i mniejszości; podkreśla, że z wolności wypowiedzi należy korzystać w ramach przepisów prawa i zgodnie z art. 11 Karty oraz że nie można jej wykorzystywać jako pretekst do podważania demokracji i praw podstawowych;

67. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby zastosowały środki niezbędne do zwalczania mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści, zarówno w świecie rzeczywistym, jak i w internecie, zwłaszcza wówczas, gdy takie działanie może przerodzić się w przemoc, w tym przemoc ze względu na płeć; podkreśla ponadto znaczenie przyjęcia przepisów UE w celu zwalczania przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści, w tym ze względu na tożsamość płciową czy orientację seksualną; zachęca Komisję do podjęcia działań następczych w związku ze strategią na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą rozszerzenia wykazu przestępstw UE zawartego w art. 83 ust. 1 TFUE, tak aby ująć w nim nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści, podkreślając potrzebę zapewnienia zdecydowanej reakcji unijnego prawa karnego w tym względzie;

68. wzywa Radę do rozszerzenia obecnego wykazu „przestępstw UE” na mocy art. 83 ust. 1 TFUE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści; wzywa Radę do uruchomienia w tym zakresie „klauzuli pomostowej”; wzywa Komisję do przygotowania się do rozpoczęcia drugiego etapu procedury oraz do przedstawienia wniosku dotyczącego dyrektywy mającej na celu zwalczanie mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści zarówno w internecie, jak i poza nim, a także do uwzględnienia stanowiska Parlamentu w tej sprawie[51];

69. podkreśla, że brak dostępu do praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, w tym do bezpiecznej i legalnej aborcji, lub odmowa

---

50 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

51 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0044_EN.html.

takiego dostępu stanowi formę przemocy ze względu na płeć oraz naruszenie praw człowieka i praw podstawowych; wzywa Komisję do aktywnego działania na rzecz zapewnienia szerokiego dostępu do praw reprodukcyjnych i seksualnych oraz zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego; ponownie apeluje o zapisanie prawa do bezpiecznej i legalnej aborcji w Karcie;

70. wzywa Komisję do zapewnienia odpowiednich działań następczych w związku z europejską inicjatywą obywatelską „My Voice My Choice: For Safe And Accessible Abortion” [Mój głos, mój wybór: za bezpieczną i dostępną aborcją] oraz do przedstawienia wniosku dotyczącego mechanizmu finansowego wspierającego państwa członkowskie, które chcą zapewnić bezpieczne usługi w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w tym bezpieczną i legalną aborcję, osobom w UE, które nadal nie mają dostępu do takich usług;

71. zaznacza, że nadal nie istnieje ogólnounijna definicja gwałtu oparta na braku zgody; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby ani w prawie, ani w praktyce, nie istniało domniemanie, że wyrażono zgodę w przypadku braku fizycznego oporu wobec zachowań seksualnych, niezależnie od tego, czy sprawca groził użyciem przemocy fizycznej lub jej użył, czy też dlatego, że ofiara pozostaje ze sprawcą w związku intymnym lub są małżeństwem; wzywa ponadto państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, do uwzględnienia w prawie krajowym definicji gwałt w oparciu o brak dobrowolnej zgody, zgodnie z konwencją stambulską i zmieniającymi się standardami międzynarodowymi; wzywa Komisję do przedłożenia propozycji takiej definicji na szczeblu UE; ponownie podkreśla, że przemoc seksualna, w tym gwałt, stanowi poważne naruszenie praw człowieka i godności ludzkiej;

72. przypomina o zbiorze dokumentów opublikowanych w związku ze skazanym przestępcą seksualnym Jeffreyem Epsteinem, z których wynika, że popełniono niezliczone przestępstwa, w związku z czym istnieje duża grupa ukrytych sprawców; zauważa, że dobrze udokumentowano, iż Epstein stworzył siatkę głęboko sięgającą w korytarze władzy w całej Europie, w tym wśród rodziny królewskiej, czołowych dyplomatów i polityków; potępia fakt, że nie ustalono jeszcze, ilu członków tej siatki było świadomych handlu ludźmi, wykorzystywania seksualnego dzieci, oszustw i przestępstw finansowych lub brało w nich udział; podkreśla nie tylko poważne zaniepokojenie faktem, że osoby te pozostają na wolności, ale również tym, że brak pełnej rozliczalności podważa praworządność i zaufanie publiczne do instytucji demokratycznych; podkreśla, że przypadki obejmujące elementy transgraniczne w UE powinny być rozpatrywane na szczeblu UE; kwestionuje zdolność UE do prowadzenia dochodzeń w sprawie złożonych przestępstw transgranicznych popełnianych przez elity społeczne, zapobiegania takim przestępstwom i ich zwalczania; wzywa Komisję, by niezwłocznie powierzyła unijnemu centrum eksperckiemu ds.

zapobiegania przestępczości (Europolowi) – wraz z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych i organami krajowymi – zadanie zbadania i przeanalizowania charakteru tej działalności przestępczej, a także zidentyfikowania osób, które można pociągnąć do odpowiedzialności;

73. wzywa państwa członkowskie do formalnego uznania kobietobójstwa za odrębne przestępstwo na tle płciowym w ustawodawstwie krajowym, do przyjęcia i egzekwowania kompleksowych strategii zapobiegania im i zwalczania ich, do zagwarantowania skutecznego badania i ścigania wszystkich przypadków oraz do zapewnienia specjalistycznych schronisk, poradnictwa i mechanizmów odszkodowawczych dla krewnych ofiar;

74. z całą stanowczością potępia stosowanie gwałtu i innych form przemocy seksualnej jako narzędzia wojny i przypomina, że takie zachowanie może stanowić zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w świetle prawa międzynarodowego; Apeluje o wzmożenie międzynarodowych wysiłków na rzecz dokumentowania tych przestępstw, a także podkreśla znaczenie zapewnienia ofiarom przemocy seksualnej, w tym ofiarom gwałtu podczas wojny, dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji;

75. wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby ratyfikowały konwencję stambulską; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że niektóre państwa członkowskie jeszcze jej nie ratyfikowały, oraz przypadkami odstąpienia od konwencji stambulskiej; podkreśla, że takie zmiany są wynikiem trwającej latami kampanii dezinformacyjnej dotyczącej zakresu i celów konwencji, prowadzonej przez siły antydemokratyczne w całej UE;

Więźniowie i warunki przetrzymywania

76. przypomina, że zakaz tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania, określony w art. 4 Karty i art. 3 EKPC, ma charakter bezwzględny i niepodlegający ograniczeniom oraz ma pełne zastosowanie do wszystkich osób, w tym pozbawionych wolności; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, aby Europejski Komitet do spraw Zapobiegania Torturom i krajowe mechanizmy prewencyjne mogły przeprowadzać nieograniczone wizyty we wszystkich miejscach zatrzymań oraz aby ich zalecenia były w pełni wdrażane;

77. zauważa z niepokojem, że w niektórych państwach członkowskich tymczasowe aresztowanie stosuje się nadmiernie lub bez wystarczającego uzasadnienia; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby pozbawienie wolności przed przeprowadzeniem postępowania było stosowane wyłącznie w ostateczności, w pełnej zgodności z normami EKPC i zasadą domniemania niewinności, oraz do wzmocnienia nadzoru sądowego i okresowego przeglądu decyzji

dotyczących aresztowania;

78. zdecydowanie potępia systematyczne przeludnienie więzień, brak opieki medycznej i bezprawne przedłużanie tymczasowego aresztowania; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnej zgodności z Regułami Nelsona Mandeli, Konwencją ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur i jej protokołem fakultatywnym oraz Europejskimi Regułami Więziennymi poprzez poprawę warunków przetrzymywania we wszystkich więzieniach i przyjęcie środków zapobiegawczych i rehabilitacyjnych, również w zakładach poprawczych dla nieletnich, oraz poprzez rozwiązanie problemu przeludnienia, gwarantując dostęp do opieki zdrowotnej i usług wsparcia zdrowia psychicznego, a także poprzez poprawę środków zapobiegania samobójstwom; podkreśla, że ochrona godności ludzkiej jest miarą siły demokratycznej społeczeństwa;

79. apeluje do Komisji o zajęcie się kwestią poważnych naruszeń w więzieniach, zgodnie ze zobowiązaniem UE do przestrzegania wartości zapisanych w art. 2 TUE;

Społeczeństwo obywatelskie w obliczu zagrożenia

80. przypomina, że zgodnie z art. 11 ust. 2 TUE instytucje UE muszą utrzymywać otwarty, przejrzysty i regularny dialog z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i stowarzyszeniami przedstawicielskimi; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia skutecznych procedur konsultacji zgodnie ze standardami dobrego zarządzania, do promowania zaangażowania i skutecznego udziału obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu polityki, w tym w kwestiach związanych z ochroną i propagowaniem praw podstawowych, oraz do wspierania ich zdolności do uczestnictwa w strategiach politycznych UE, przy jednoczesnym zapewnieniu przejrzystości i pełnej zgodności z obowiązującymi przepisami;

81. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zapewniły zrównoważone, elastyczne i dostępne finansowanie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także dostęp do wymiaru sprawiedliwości;

82. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w kontekście kolejnych wieloletnich ram finansowych, aby umożliwić redystrybucję zamrożonych środków finansowych na rzecz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, i podkreśla potrzebę zagwarantowania, że część tych środków może wspierać organizacje działające na rzecz promowania praw podstawowych i innych wartości UE w państwach członkowskich, w których środki pozostają zamrożone; przypomina o znaczeniu programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” (CERV) dla ochrony i wspierania praw i wartości zapisanych w traktatach, Karcie i obowiązujących międzynarodowych

konwencjach dotyczących praw człowieka, w szczególności przez wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zachęcanie do obywatelskiego i demokratycznego uczestnictwa, w celu utrzymania i dalszego rozwoju otwartych, opartych na prawach, demokratycznych, równych i sprzyjających włączeniu społeczeństw; jest zdania, że nowy program AgoraEU musi zagwarantować co najmniej taki sam poziom ambicji jak program CERV;

83. z zadowoleniem przyjmuje unijną strategię Komisji na rzecz społeczeństwa obywatelskiego; ponadto z zadowoleniem przyjmuje fakt, że strategia ta koncentruje się na organizacjach społeczeństwa obywatelskiego i obrońcach praw człowieka oraz obejmuje takie działania jak wzmocnienie skutecznego i znaczącego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie otwartej, bezpiecznej i sprzyjającej przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego poprzez zapewnienie wsparcia i ochrony, w tym zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego w terenie, oraz wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego odpowiednim, trwałym i przejrzystym finansowaniem; wzywa Komisję, aby zapewniła pełne wdrożenie strategii i systematycznie monitorowała sytuację przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w swoich sprawozdaniach na temat praworządności;

84. wyraża głębokie zaniepokojenie wciąż kurczącą się przestrzenią społeczeństwa obywatelskiego i nasilającymi się prześladowaniami organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka w szeregu państw członkowskich, zwłaszcza tych podmiotów, które zajmują się przeciwdziałaniem rasizmowi, sprawiedliwością klimatyczną, prawami osób LGBTIQ+, prawami kobiet i migracją; zauważa, że grupy te stoją w obliczu szeregu zagrożeń, w tym ograniczeń prawnych i finansowych, zawieszenia finansowania, kampanii oszczerstw, zastraszania i kryminalizacji; ubolewa, że ograniczenia wolności zgromadzeń, wypowiedzi i zrzeszania się często dotyczą w nieproporcjonalnie dużej mierze konkretnych grup lub spraw;

85. podkreśla, że prawo do pokojowego zgromadzania się oraz zrzeszania się i wypowiedzi, a także wolność sztuki i nauki są prawami podstawowymi chronionymi prawem międzynarodowym i unijnym, które mają zasadnicze znaczenie dla demokracji; podkreśla, że wolność zrzeszania się, gwarantowana w art. 12 Karty i art. 11 EKPC, jest fundamentem społeczeństwa demokratycznego;

86. potępia kryminalizację pracowników i działaczy organizacji humanitarnych; zachęca państwa członkowskie do dopilnowania, aby pomoc humanitarna udzielana osobom znajdującym się w trudnej sytuacji nie była uznawana za przestępstwo; przypomina, że prawodawstwo UE musi być zgodne z europejskimi i międzynarodowymi standardami w zakresie praw człowieka, i wzywa Komisję oraz państwa członkowskie, aby zajęły się sytuacjami, w

których taka zgodność nie występuje;

87. zauważa z zaniepokojeniem, że kilka państw członkowskich oraz krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących nałożyło nieproporcjonalne środki na pracowników i działaczy organizacji humanitarnych; zdecydowanie potępia stosowanie „przepisów dotyczących agentów zagranicznych”, które tłumią sprzeciw, są wymierzone w organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ograniczają ich działalność, co wywołuje efekt mrożący dla społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka; potępia nieproporcjonalne środki stosowane w niektórych państwach członkowskich przeciwko pokojowym demonstracjom, w tym zakazy prewencyjne, stosowanie nadmiernej siły i zatrzymywanie demonstrantów, aby wywołać efekt mrożący; wzywa państwa członkowskie do powstrzymania się od nieproporcjonalnego działania prawnego przeciwko osobom, które biorą udział w pokojowych demonstracjach;

88. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby zapewniły możliwość korzystania z prawa do pokojowych zgromadzeń i powstrzymały się od proponowania lub wdrażania środków, które mogłyby wywoływać efekt mrożący w przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, i do których –jak zauważa z niepokojem – dochodziło w niektórych państwach członkowskich, oraz aby stworzyły warunki sprzyjające zdrowej debacie na temat wszelkich kwestii niepokojących społeczeństwo; potępia wszelkie praktyki, które mają efekt mrożący dla pokojowych demonstracji, takie jak stosowanie nadmiernej siły, inwigilacja i nękanie sądowe;

89. wzywa Komisję, aby ustanowiła mechanizm szybkiego reagowania w UE w celu udzielenia wsparcia zagrożonym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i obrońcom praw człowieka chroniącym i propagującym wartości UE; wzywa Komisję do ustanowienia wskaźnika europejskiej przestrzeni obywatelskiej w celu monitorowania i corocznego składania sprawozdań na temat otoczenia sprzyjającego działalności społeczeństwa obywatelskiego; apeluje ponadto o przejrzystość finansowania dla wszystkich podmiotów w unijnym rejestrze służącym przejrzystości;

90. apeluje do państw członkowskich o wdrożenie zalecenia Komisji (UE) 2022/758 w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną[52],

---

52 Zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (Dz.U. L 138 z 17.5.2022, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

Rasizm strukturalny i dyskryminacja strukturalna

91. przypomina, że traktaty UE i Karta określają mandat i odpowiedzialność UE w zakresie zwalczania dyskryminacji i propagowania równego traktowania wszystkich osób; wzywa Komisję, aby wyeliminowała w unijnych ramach antydyskryminacyjnych i apeluje do państw członkowskich o pełne i prawidłowe wdrożenie unijnych przepisów obowiązujących w dziedzinie przeciwdziałania dyskryminacji;

92. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komisji o rezygnacji z wycofania proponowanej horyzontalnej dyrektywy antydyskryminacyjnej; ponownie wzywa do niezwłocznego odblokowania dyskusji w Radzie na temat tej dyrektywy oraz apeluje do państw członkowskich o zawarcie porozumienia w ten sprawie;

93. odnotowuje i potępia istnienie w UE rasizmu strukturalnego wynikającego ze stereotypów podsycanych dyskursem publicznym, który prowadzi do dyskryminacji mniejszości we wszystkich dziedzinach życia; jest głęboko zaniepokojony indywidualnymi, strukturalnymi i instytucjonalnymi formami rasizmu i ksenofobii w UE oraz coraz większą dyskryminacją Arabów[53], czarnych Europejczyków[54], osób pochodzących z Azji[55], Żydów[56], muzułmanów[57] i Romów[58]; wzywa państwa członkowskie do zwalczania dyskryminacji na wszystkich szczeblach;

94. podkreśla, że wszelkie formy dyskryminacji trzeba zwalczać przed sądem; wyraża zaniepokojenie brakiem postępów w dziedzinie przepisów dotyczących równości i przeciwdziałania dyskryminacji oraz w zakresie wdrażania tego prawodawstwa w niektórych państwach członkowskich; ubolewa, że pomimo istniejących przepisów UE, takich jak dyrektywa 2000/78/WE w sprawie równego traktowania[59], luki w ramach prawnych oraz w ich wdrażaniu i egzekwowaniu nadal się utrzymują, przez co ofiary nie dysponują odpowiednimi środkami odwoławczymi; przypomina, że ramy prawne państw członkowskich muszą uwzględniać zasadę równego

---

53 https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-eu-midis-ii-main-results_en.pdf.

54 https://fra.europa.eu/en/publication/2026/antisemitism-overview.

55 https://fra.europa.eu/en/publication/2024/being-muslim-eu.

56 https://fra.europa.eu/en/publication/2025/roma-survey-2024.

57 https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=300973&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first%E2%88%82%3D1&cid=900537.

58 https://fra.europa.eu/en/publication/2025/roma-survey-2024.

59 Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

traktowania w systemach prawnych i zapewniać wszystkim osobom skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości; wzywa Komisję do podjęcia działań w przypadku nieprzestrzegania tych zasad;

95. podkreśla, że dostęp do funduszy UE powinien być uzależniony od pełnej zgodności z prawami podstawowymi, w tym od przestrzegania zasady niedyskryminacji, oraz wzywa do przejrzystego przydzielania środków w celu zagwarantowania długoterminowego wsparcia dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego zajmujących się prawami człowieka i równością;

96. apeluje do państw członkowskich, w szczególności do Węgier, aby dokonały przeglądu przepisów lub strategii politycznych dyskryminujących osoby LGBTIQ+ i tęczowe rodziny; wzywa Węgry do zapewnienia, aby krajowe ramy konstytucyjne i prawne nie mogły być nadużywane w celu podważania pierwszeństwa prawa UE lub stygmatyzowania mniejszości pod pretekstem „tożsamości narodowej”; zdecydowanie potępia dalsze stosowanie tzw. ustawy o ochronie dzieci na Węgrzech, która stanowi bezpośrednią dyskryminację sprzeczną z art. 7, 11, 21 i 24 Karty[60]; wzywa Komisję do pilnej oceny zgodności węgierskiej ustawy o ochronie tożsamości lokalnej z prawem UE, w szczególności z dyrektywą w sprawie równości rasowej i Kartą praw podstawowych;

97. wzywa Komisję do podjęcia wszelkich niezbędnych środków, w tym wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, w przypadku stwierdzenia naruszeń; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, aby lokalna polityka mieszkaniowa i pobytowa była w pełni zgodna z zasadami równości i niedyskryminacji oraz nie prowadziła do segregacji etnicznej lub społeczno-gospodarczej;

98. podkreśla, że pierwszeństwo prawa UE stanowi fundament funkcjonowania Unii i poszanowania praworządności we wszystkich państwach członkowskich, do czego wszystkie państwa członkowskie zobowiązują się w momencie przystąpienia do Unii; wzywa wszystkie państwa członkowskie do przestrzegania obecnego orzecznictwa TSUE i ETPC; wzywa Komisję, aby uważnie monitorowała wykonywanie przez państwa członkowskie wyroków TSUE i ETPC, szczególnie dotyczących niedyskryminacji, równouprawnienia płci i praw mniejszości;

99. wzywa Komisję do przedstawienia nowych ambitnych strategii dotyczących równości i walki z rasizmem na najbliższe lata,

---

60 https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=300973&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=900537.

uwzględniających także zalecenia Parlamentu, aby kompleksowo rozwiązać problem dyskryminacji ze wszystkich przyczyn i we wszystkich dziedzinach życia; podkreśla potrzebę zapewnienia kompleksowego i skoordynowanego podejścia we wszystkich istniejących i przyszłych strategiach, ramach i planach działania, aby zmaksymalizować synergie i zapewnić ich spójne wdrażanie;

100. wzywa wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia i pełnego wdrożenia krajowych planów działania na rzecz zwalczania rasizmu lub strategii zawierających ambitne normy, jasno określone cele, harmonogramy i budżety; wzywa Komisję do zapewnienia regularnych mechanizmów monitorowania we współpracy z społeczeństwem obywatelskim;

101. podkreśla, że obywatele państw trzecich w UE, muszą być traktowani w sposób niedyskryminacyjny; zwraca uwagę, że obywatele państw trzecich mają prawo ubiegać się o ochronę międzynarodową na mocy prawa międzynarodowego i unijnego, w tym zgodnie z zasadą non-refoulement; wzywa państwa członkowskie do utrzymania praworządności i praw podstawowych zapisanych w Karcie oraz wdrażania przepisów przyjętych przez współprawodawców; podkreśla wiążący charakter orzeczeń TSUE i ETPC;

102. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zakazania profilowania rasowego i innych praktyk dyskryminacyjnych, w tym na granicach, a także do przeznaczenia znacznych zasobów na inicjatywy oparte na włączeniu i prawach oraz do ustanowienia niezależnych mechanizmów monitorowania, rozliczalności i składania skarg; wzywa Komisję do ustanowienia wiążących ocen wpływu na prawa człowieka i równość, aby zapobiegać dyskryminacji algorytmicznej; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie, aby zajęły się nieproporcjonalnym narażeniem społeczności rasowych na zanieczyszczenie, degradację środowiska i zagrożenia związane z klimatem;

103. wzywa państwa członkowskie do ustanowienia, zgodnie z zasadami paryskimi ONZ, krajowych instytucji praw człowieka, do zagwarantowania ich niezależności i zdolności do skutecznego wykonywania ich zadań, a także do zapewnienia zabezpieczeń przed ingerencją polityczną;

104. wzywa państwa członkowskie do pełnego wdrożenia dyrektywy (UE)

2024/1500[61] i dyrektywy (UE) 2024/1499[62], które ustanawiają minimalne normy dla organów ds. równości; apeluje o konkretne środki, aby zagwarantować niezależność organów ds. równości i zapewnić skuteczne promowanie przez nie równości; zachęca do wsparcia organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu i rozpowszechnianiu inicjatyw edukacyjnych na rzecz równości, a także w zapewnianiu szerokiego zasięgu i dostępności tych inicjatyw;

105. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby w sposób całościowy podjęły skuteczne działanie na rzecz zwalczania antysemityzmu, ksenofobii, rasizmu, mizoginii, homofobii, transfobii i innych form uprzedzeń, nietolerancji, dyskryminacji i przestępstw z nienawiści; apeluje ponadto o prowadzenie stałych działań zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, w celu monitorowania i ścigania powiązanych przestępstw z nienawiści oraz w celu zapobiegania tym przestępstwom, a także o ochronę mniejszości;

106. z niepokojem odnotowuje ustalenia FRA, które wskazują na znaczny wzrost antysemityzmu w całej Unii, w tym w internecie, w przestrzeni publicznej i w społecznościach lokalnych; podkreśla, że wiele osób pochodzenia żydowskiego zgłasza przeszkody w otwartym wyrażaniu swojej tożsamości i nadal boryka się z problemami związanymi z bezpieczeństwem; wzywa Komisję i państwa członkowskie do wzmocnienia mechanizmów zapobiegania, zgłaszania i wsparcia ofiar, do szybszego wdrożenia strategii UE w zakresie zwalczania antysemityzmu, zapewnienia pełnego egzekwowania prawa unijnego i krajowego oraz do wzmocnienia edukacji, podnoszenia świadomości i środków bezpieczeństwa tam, gdzie jest to konieczne; zdecydowanie potępia rosnący antysemityzm w całej UE;

107. jest zaniepokojony, że pewne strategie polityczne przyjęte w

---

61 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1500 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących organów ds. równości w dziedzinie równego traktowania i równości szans kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia i pracy oraz zmiany dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE (Dz.U. L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

62 Dyrektywa Rady (UE) 2024/1499 z dnia 7 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących funkcjonowania organów ds. równości w obszarze równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, równego traktowania osób w dziedzinie zatrudnienia i pracy bez względu na wyznawaną religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, równego traktowania kobiet i mężczyzn w sprawach zabezpieczenia społecznego oraz w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług, oraz w sprawie zmiany dyrektyw 2000/43/WE i 2004/113/WE (Dz.U. L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).

niektórych państwach członkowskich doprowadziły do dyskryminacji określonych grup, w tym grup wyodrębnionych ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne, język, religię, niepełnosprawność lub orientację seksualną; potępia fakt, że skutki takiej polityki obejmują dyskryminujące praktyki prawne i praktyki egzekwowania prawa, a także delegitymizację – a w niektórych przypadkach kryminalizację lub usiłowanie kryminalizacji – dyskursu politycznego, religijnego i innych form dyskursu; wzywa państwa członkowskie, aby powstrzymały się od takich praktyk lub przyjmowania polityk i przepisów, które mogłyby prowadzić do takich konsekwencji dla tych grup;

108. zdecydowanie potępia wszelkie formy dyskryminacji i wrogości wobec wobec wspólnot religijnych, w tym islamofobię, oraz wszystkie inne formy dyskryminacji i rasizmu w całej UE, w tym akty przemocy, zastraszanie, mowę nienawiści i eksponowanie symboli nienawiści w przestrzeni publicznej; wzywa państwa członkowskie oraz kraje kandydujące do zapewnienia, aby osoby należące do mniejszości były traktowane jednakowo i równo wobec prawa;

109. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zajęły się problemem dyskryminacji i wykluczenia społecznego, z którym zmagają się słabsze grupy społeczne, w tym Romowie, oraz aby zapewniły one skuteczne wdrożenie unijnych ram strategicznych na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów; wzywa państwa członkowskie do wykonania wyroków ETPC dotyczących praw Romów, a także apeluje do Komisji o monitorowania wdrażania tych środków;

110. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zwalczania dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami oraz do promowania ich pełnego włączenia społecznego i udziału w życiu społecznym; wzywa ponadto UE i państwa członkowskie, aby stosowały się do zaleceń zawartych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w celu położenia kresu dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienia im równego korzystania z praw podstawowych i pełnego uczestnictwa we wszystkich obszarach życia społecznego[63];

111. potępia wszelkie formy przemocy i przymusu wobec osób z niepełnosprawnościami, w szczególności przymusową sterylizację, która stanowi poważne naruszenie godności ludzkiej i integralności cielesnej; wzywa Komisję i państwa członkowskie do uznania przymusowej sterylizacji w przypadku niepełnosprawności lub w zależności od zdolności prawnej danej osoby za przestępstwo bez wyjątku oraz do zapewnienia odszkodowania osobom, które jej doświadczyły; wzywa do opracowania unijnego planu działania na

63 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2FC%2FEUR%2FCO%2F2-3&Lang=en.

rzecz równości i intersekcjonalności; wzywa do uznania i włączenia krajowych języków migowych za element różnorodności językowej UE;

112. wzywa do wzmocnienia unijnej platformy ds. niepełnosprawności jako stałego mechanizmu uczestnictwa służącego dialogowi politycznemu z organizacjami osób z niepełnosprawnościami; zwraca się do Komisji o utrzymanie przejrzystych ram monitorowania strategii UE na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030, obejmujących coroczne publiczne sprawozdania i znaczące zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego; podkreśla, że instytucje UE muszą dawać przykład, zapewniając dostępność, rekrutację sprzyjającą włączeniu społecznemu oraz znaczny wzrost liczby pracowników z niepełnosprawnościami w administracji UE; popiera wdrożenie planu działania w sprawie niepełnosprawności w ramach działań zewnętrznych UE, zapewniając pełną integrację praw osób z niepełnosprawnościami w unijnych programach pomocy rozwojowej i humanitarnej, zgodnie z art. 32 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych;

Ochrona praw socjalnych i gospodarczych oraz przeciwdziałanie skutkom środowiskowym

113. wzywa Komisję, aby dopilnowała, że fundusze UE przeznaczone na promowanie integracji społecznej i poprawę warunków życia – w tym dostępu do przystępnych cenowo mieszkań, wysokiej jakości edukacji, zabezpieczenia społecznego i opieki zdrowotnej – są wykorzystywane w sposób skuteczny i przejrzysty; wyraża zaniepokojenie niedawnymi przypadkami niewłaściwego wykorzystania funduszy;

114. wzywa Komisję do wzmocnienia monitorowania, kontroli i bezpośredniego zaangażowania społeczności, aby zagwarantować, że każde euro trafi do zakładanych beneficjentów i przyczyni się do rzeczywistej poprawy warunków życia grup defaworyzowanych i zmarginalizowanych, w tym mniejszości etnicznych i osób dotkniętych transformacją ekologiczną i cyfrową; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia poszanowania Europejskiej karty społecznej i Europejskiego filaru praw socjalnych; wzywa Komisję do ścisłego monitorowania ich wdrażania oraz do podjęcia działań w przypadku niewystarczającego wdrożenia;

115. wyraża zaniepokojenie faktem, że mieszkalnictwo jest traktowane jako towar; wzywa do zwiększenia dostępu do mieszkań socjalnych i przystępnych cenowo oraz do przyjęcia długoterminowych strategii mieszkaniowych opartych na prawach, które koncentrują się również na zapobieganiu bezdomności; wzywa Komisję do dopilnowania, aby w przyszłym planie działania UE na rzecz przystępnych cenowo mieszkań priorytetowo potraktowano dostępność, przystępność cenową i efektywność energetyczną, oraz do rozważenia

ustanowienia specjalnego funduszu;

116. podkreśla znaczenie zapewnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości, przejrzystości i udziału w sprawach dotyczących środowiska; domaga się, aby środki mające na celu osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jakości środowiska, które są zapisane w art. 37 Karty, zostały włączone do unijnych polityk; ponawia apel o uznanie w Karcie prawa do zdrowego środowiska; wzywa UE i państwa członkowskie do podjęcia natychmiastowych działań w celu przeciwdziałania zmianie klimatu; ponownie apeluje do Komisji, aby rozszerzyła mandat EPPO o przestępstwa przeciwko środowisku;

117. przypomina, że ubóstwo stanowi naruszenie godności ludzkiej, uniemożliwiające pełne korzystanie z praw podstawowych, zgodnie z Kartą i art. 9 TFUE; podkreśla, że walka z ubóstwem musi zatem stanowić główny priorytet UE i wszystkich państw członkowskich; wzywa do włączenia celów w dziedzinie eliminacji ubóstwa do odnośnych polityk gospodarczych, społecznych i środowiskowych UE poprzez podejście oparte na uwzględnianiu tych kwestii, zgodne z Europejskim filarem praw socjalnych i celem zrównoważonego rozwoju ONZ (cel zrównoważonego rozwoju nr 1); wzywa Komisję do uwzględnienia eliminacji ubóstwa jako celu horyzontalnego w następnym cyklu strategicznym UE oraz do ustanowienia jasnych mechanizmów zarządzania i monitorowania;

118. ponownie podkreśla, że dostęp do odpowiedniego dochodu jest warunkiem koniecznym do godnego życia; zauważa, że w następstwie wniosku Komisji dotyczącego zalecenia Rady w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie dyrektywa UE w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego mogłaby przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest ograniczenie ubóstwa o co najmniej połowę we wszystkich państwach członkowskich do 2030 r.;

119. wzywa Komisję do opracowania europejskiej strategii walki z ubóstwem w celu wyeliminowania ubóstwa do 2035 r., w tym wymiernych celów pośrednich; wzywa Komisję do utworzenia unijnej grupy zadaniowej ds. walki z ubóstwem w celu monitorowania wdrażania i koordynacji przyszłej strategii UE na rzecz walki z ubóstwem oraz śledzenia wielowymiarowego ubóstwa i nierówności we wszystkich państwach członkowskich; wzywa do zorganizowanego udziału osób doświadczających ubóstwa i organizacji reprezentujących te osoby;

120. podkreśla, że ubóstwo wiąże się z takimi czynnikami jak płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie etniczne, status migracyjny oraz niekorzystna sytuacja obszarów wiejskich i poszczególnych regionów; apeluje o ukierunkowane środki walki z ubóstwem; podkreśla, że zwalczanie ubóstwa wynikającego z krzyżowania się

różnych czynników wymaga połączenia środków, w tym polityki przeciwdziałania dyskryminacji, wysokiej jakości zatrudnienia, przystępnych cenowo usług i środków sprzyjających zatrudnieniu;

121. uznaje, że znaczący udział osób doświadczających ubóstwa ma zasadnicze znaczenie dla legitymacji demokratycznej i skuteczności polityki przeciwdziałania ubóstwu; wzywa do utworzenia stałych struktur dialogu na szczeblu unijnym i krajowym z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i partnerami społecznymi, aby zwiększyć włączenie społeczne;

Okres po 2025 r.

122. przypomina, że jednym z filarów projektu UE był dobrobyt obywateli, i uważa, że niezależnie od wyzwań geopolitycznych i społeczno-gospodarczych oraz wyzwań w zakresie bezpieczeństwa UE nie może ignorować wymiaru społecznego i praw podstawowych, na których została zbudowana; zwraca się do Komisji o należyte uwzględnienie dobrostanu jednostek, w tym osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, we wszystkich istniejących i przyszłych strategiach politycznych UE oraz o uwzględnienie bezpieczeństwa żywnościowego i zdrowotnego w programie bezpieczeństwa politycznego;

°

° °

123. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji oraz rządom i parlamentom państw członkowskich.